

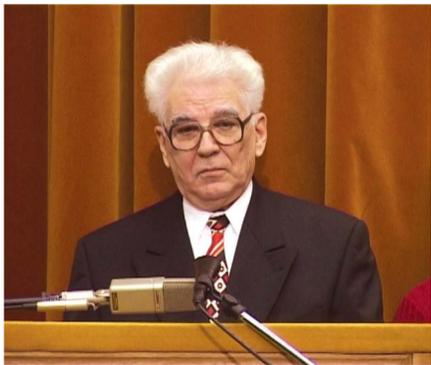
Opinia națională

Săptămânal de opinie, informație și idei de larg interes național

MESAJUL

prof. univ. dr. Aurelian BONDREA,
președintele Fundației *România de Măine*,
rectorul Universității *Spiru Haret*,
președintele Televiziunii *România de Măine*,

adresat studenților și cadrelor didactice ale Universității *Spiru Haret*,
întregului personal din instituțiile Fundației *România de Măine*,
telespectatorilor Televiziunii *România de Măine*, tuturor românilor,
cu prilejul sărbătorilor Crăciunului și Anului Nou

Dragi studenți,
Distinși colegi,
Stimați telespectatori ai
Televiziunii *România de Măine*,

Sărbătorile creștinești ale Crăciunului și Noului An îmi oferă marea bucurie de a mă adresa, în numele conducerii Fundației *România de Măine*, a Universității *Spiru Haret* și a Televiziunii *România de Măine*, studenților și cadrelor didactice, întregului personal din instituțiile componente ale Fundației noastre, telespectatorilor fideli ai Televiziunii *România de Măine*, dar și tuturor românilor.

Sunt clipele în care, de obicei, simțim nevoia rememorării celor petrecute peste an, întoarcerii către lucrurile bune, frumoase și drepte care ne înconjoară, reînălțării calde și tihnite cu cei ce ne iubesc și pe care îi iubim, dar și momentele când speranța în mai bine ne face mai încrezători, mai optimiști.

Pentru noi, anul 2003 a fost un an care ne-a adus multe satisfacții. Și, poate, cea mai mare dintre ele a fost aceea că, în acest an, numărul celor care au ales Universitatea *Spiru Haret* pentru a dobândi o pregătire superioară a reprezentat aproape 15.000 de studenți în anul I, cel mai mare din istoria de 12 ani a instituției noastre.

Acest fapt nu este întâmplător. Ca urmare firească a eforturilor și acumulărilor realizate în acest răstimp, a creării unei baze materiale proprii deosebite, care înseamnă investiții de peste 2.000 miliarde lei, a existenței unui corp profesoral de înaltă competență, a unei oferte educaționale bogate și diverse, a importanțelor facilități acordate studenților, a prestigiului recunoscut

pe care l-a câștigat și de care se bucură, Universitatea *Spiru Haret* este cea mai mare și mai puternică instituție de învățământ superior particular din România. În prezent, ea numără peste 38.000 de studenți și circa 1.400 cadre didactice, cercetători, oameni de cultură, alți specialiști.

O ilustrare, chiar sumară, a eforturilor întreprinse în anul 2003, dar și a realizărilor obținute, evidențiază, pe lângă inaugurarea – în prezența președintelui României, domnul Ion Iliescu – a Palatului Învățământului, Științei și Culturii – edificiu situat în plin centrul Capitalei, monument istoric și de arhitectură, consolidat, restaurat și modernizat de Fundația *România de Măine* –, construcția unui modern Complex Sportiv, la Constanța, și cumpărarea, precum și modernizarea unui edificiu, la Mamaia, destinat realizării emisiunilor estivale ale Televiziunii *România de Măine* și organizării unor școli de vară. În același context, menționăm și achiziționarea – numai în acest an – a 150 de calculatoare de ultimă generație, producția de carte universitară, realizată de Complexul editorial și tipografic din cadrul Fundației noastre, care satisface integral cerințele studenților Universității *Spiru Haret*, sintezele cursurilor din anii I și II, oferite gratuit studenților de la forma de învățământ la distanță, bursele de merit, în valoare de 2,5 miliarde lei, acordate celor mai merituoși studenți.

2003 a reprezentat și anul în care Fundația *România de Măine* și instituțiile din structura sa și-au manifestat, cu mai mult curaj, deschiderea spre lume. În acest sens, readucem în atenție două evenimente remarcabile.

Primul dintre ele îl constituie cea de-a IV-a ediție a Târgului Mondial al Educației, desfășurat în luna mai a.c., la Lisabona, organizat sub egida

UNESCO, la care au participat 300 de universități, sute de organizații nonguvernamentale, zeci de televiziuni, reunind, la un loc, peste 2.000 de participanți. Din România, singurele instituții participante, care s-au prezentat cu stand propriu, au fost Fundația *România de Măine*, Universitatea *Spiru Haret* și Televiziunea *România de Măine*.

Din concluziile rapoartelor prezentate de comisarul pentru învățământ și educație al Uniunii Europene, de reprezentanții Băncii Mondiale, dar și ale reuniunilor care au avut loc s-a conturat limpede perspectiva dezvoltării accelerate a învățământului superior, în cadrul căruia viitorul aparține învățământului la domiciliu, cunoscut la noi ca învățământ la distanță.

Dacă veacul al XX-lea a însemnat, îndeosebi, generalizarea învățământului liceal, ceea ce va caracteriza societatea cunoașterii, specifică secolului XXI, în care ne aflăm, va fi generalizarea învățământului superior, extinderea fără precedent a pregătirii la nivel superior, a educației permanente, cu deosebire la domiciliu. Utilizarea tehnicii și tehnologiilor celor mai moderne – calculator, Internet, televiziune – va face posibilă această veritabilă revoluție în domeniul educației.

Universitatea *Spiru Haret* este pregătită, de pe acum, să facă față acestor „provocări”. Prin infrastructura creată – rețele de calculatoare, Internet, televiziune proprie, Complex editorial și tipografic performant –, dar și prin tehnologiile didactice moderne utilizate, Universitatea noastră a demonstrat deja că este în pas cu epoca, este pregătită să răspundă cerințelor viitorului.

Prezența noastră la Târgul Mondial al Educației a evidențiat – prin compararea cu ceilalți participanți – că Universitatea *Spiru Haret* se situează la nivelul celor mai

mari și performante instituții de învățământ superior din lume.

Cel de-al doilea eveniment remarcabil vorbește, și el, de prestigiul pe care și l-a câștigat instituția noastră.

În toamna acestui an, la 16 octombrie, Universitatea *Spiru Haret* a fost gazda unui eveniment unic, de mare rezonanță. Cu prilejul aniversării a 25 de ani de Pontificat, Sanctității Sale Papa Ioan Paul al II-lea, ilustră personalitate a lumii contemporane, i-a fost conferit titlul academic de Doctor Honoris Causa al Universității *Spiru Haret*. Este singura instituție de învățământ superior din spațiul de spiritualitate ortodox acceptată de Suveranul Pontif pentru a-i decerna un asemenea titlu. Această onoare făcută Universității noastre reprezintă, în același timp, o recunoaștere a prestigiului nu numai intern, dar și extern de care se bucură.

Am readus în atenția dumneavoastră doar câteva din realizările semnificative ale anului de care ne despărțim curând. Toate aceste împliniri n-ar fi fost posibile fără efortul, dăruirea, responsabilitatea dovedite de întregul personal din instituțiile Fundației noastre. Tuturor le adresez cele mai sincere și calde mulțumiri.

Fie ca spiritul blând și cald al Sfințelor Sărbători să ningă asupra tuturor – studenți și profesori, cercetători și oameni de cultură, telespectatori fideli ai Televiziunii *România de Măine*, români, oriunde s-ar afla, – doar bucurie și senin, împliniri profesionale și personale, pace și belșug, veselie, sănătate și fericire în anul ce vine.

**Sărbători fericite!
La mulți ani!**

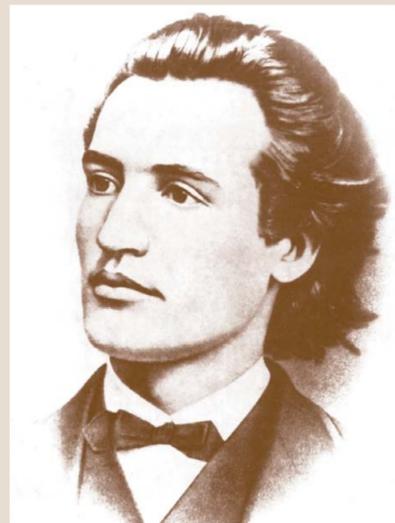
Vă mulțumesc.

22 decembrie 2003

Prof.univ.dr. Eugen SIMION,
președintele Academiei Române:
*Eminescu este mai mult
decât un mare poet,
el reprezintă un mit:
mitul nostru spiritual*

– Stimate domnule Eugen Simion, cariera dumneavoastră a debutat sub semnul cercetării creației eminesciene. Ați fost colaborator apropiat al lui Perpessicius și, acum aproape patru decenii, printr-un volum de referință, ați relansat proza eminesciană în circuitul de valori literare. Sunteți, așadar, cel dintâi căruia îi putem adresa întrebarea: ce reprezintă Eminescu la 154 de ani de la naștere?

– Eminescu reprezintă pentru noi, românii, mai mult decât un mare poet, reprezintă un mit. Este mitul nostru spiritual. De aceea biografia și opera lui se întrepătrund și se creează reciproc. De obicei biografia unui creator nu este la înălțimea operii sau opera nu este la înălțimea biografiei. Îmi amintesc că Sartre, scriind despre Baudelaire, începe prin a zice:

Baudelaire n-a avut biografia pe care opera lui o merita. Noi, românii, i-am creat lui Eminescu o biografie la înălțimea operii sale. I-am creat un mit care este, dacă acceptăm împărțirea făcută de George Călinescu, al cincilea mit românesc după cele patru recunoscute de criticul citat. Este, repet, mitul spiritualității noastre. Dar mitul ca atare n-ar rezista în timp, în confruntarea cu sensibilitățile estetice ale noilor generații, dacă n-ar exista opera lui Eminescu. Opera lui fundamentală. În primul rând poezia. Este, indiscutabil, un mare poet, fixat la întâlnirea dintre două epoci de creație și două sensibilități: epoca romantică târzie și începuturile modernității. S-a spus mereu despre el că este un ultim mare romantic european – e adevărat –, dar cred că Eminescu este mai mult decât atât. Este un poet fundamental. Un poet pe care-l citim și în care ne regăsim cu așteptările, neliniștile, bucuriile și melancoliile noastre. Un poet trebuie să placă și generațiilor care s-au format în cultul său, dar și celor tinere care, de regulă, sunt refractare. Eminescu a plăcut și place și astăzi celor care-l citesc. Iar celor cărora nu le place nu pot să le spun decât că aceasta este treaba lor.

– În domeniul poeziei, românii au adus creații de valoare universală. A fost Eminescu un factor catalizator pentru aceste reușite?

– Da, după ce a creat un curent – eminescianismul –, Eminescu a devenit un factor catalizator, cum spuneți. Ceea ce înseamnă că el nu intră în substanța care rezultă în urma experienței, dar fără acest factor hotărâtor, experiența n-ar fi posibilă. Dar cazul lui Eminescu este și mai complex pentru că-l regăsim în discursul liric al marilor poeți din secolul al XX-lea. Îl regăsim la Bacovia, la Arghezi, chiar la Blaga care introduce un alt tip de discurs. Îl regăsim la debutul lui Nichita Stănescu. Un debut aproape programat în anul 1960 cu acel poem *O călărie în zori*. Orice am face, de oriunde am porni și spre orice ne-am îndrepta, trecem prin **Teritoriul Eminescu**. Și aceasta dintr-un motiv esențial: în poezia lui regăsim miturile fundamentale ale existenței și, direct sau indirect, miturile poeziei.

Mihai IORDĂNESCU

(Continuare în pag. 3)

**Emoționanta sărbătorire
a Pomului de Crăciun
la Universitatea Spiru Haret**

Pagina 8

5 ianuarie 2004

**După vacanța de iarnă,
din nou în sălile de curs,
laboratoare și biblioteci**

Pagina 8

**De la Ion Roată al lui Creangă
la Ion Roată al lui Cotruș**

Prof.univ.dr. Ion DODU BĂLAN

Pagina 4

**Atunci, în pragul Marii Uniri,
responsabilitatea oamenilor politici
și-a spus cuvântul**

Prof.univ.dr. Nicolae ISAR

Pagina 4

Profesorii noștri și cărțile lor

În conștiința publică nu numai românească, Universitatea Spiru Haret s-a impus de la început prin calitatea și valoarea actului de învățământ. Acestea sunt atributele firești ale managementului strategic specific Fundației România de Mâine, sub autoritatea căreia funcționează Universitatea Spiru Haret, dar și ale unui corp profesoral de elită, alcătuit, într-o structură omogenă și o proporție optimă, din cadre didactice tinere, competente, capabile de afirmare, și din universitari cu o bogată experiență științifică și didactică, deținători ai unui înalt prestigiu profesional. Prestigiu întemeiat deopotrivă pe elevația dialogului purtat zilnic cu studenții, ca și pe calitatea unor lucrări de referință, intrate de la început în arsenalul bibliografic. Asemenea lucrări, elaborate de profesori ai Universității Spiru Haret, au primit recent consacrarea unor prestigioase premii naționale. Este vorba despre lucrarea prof.univ.dr. Ioan N. Roșca, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism, intitulată **Specificul fenomenologiei franceze. Maurice Merleau-Ponty**, distinsă cu Premiul Academiei Române, pe anul 2001, și despre activitatea de aproape patru decenii a criticului și istoricului literar Valeriu Râpeanu, conferențiar universitar și șeful catedrei de Jurnalistică al aceleiași Facultății, activitate consacrată cercetării și editării operei lui Nicolae Iorga, pentru care a primit Premiul Național „Nicolae Iorga”, decernat pentru prima dată de Municipiul Botoșani, locul nașterii savantului.

Lată câteva dintre motivațiile acestor reușite:

O remarcabilă exegeză istorico-filosofică

distinsă cu Premiul „Vasile Conta”
al Academiei Române

Ioan N. Roșca
Specificul fenomenologiei franceze. Maurice Merleau-Ponty

Prof.univ.dr. Ion TUDOSESCU

Vineri, 19 decembrie 2003, au fost decernate premiile anuale ale Academiei Române pentru cele mai reprezentative lucrări apărute în anul 2001. Desfășurată în aula Academiei, în prezența conducerii înaltului for, ceremonia a fost deschisă de președintele Academiei, d-l Eugen Simion, care a invitat apoi, în ordine, pe fiecare din cei 14 președinți de secții să înmâneze premiile acordate în cadrul secției respective. La secția „Filosofie, Teologie, Psihologie, Pedagogie” au fost acordate următoarele premii: **Premiul Ion Petrovici: Părintele Galeriu – Tălcuirii la praznicele de peste an și Vasile Morar – Moralități elementare; Premiul Vasile Conta:** Ioan N. Roșca – *Specificul fenomenologiei franceze. Maurice Merleau-Ponty*; **Premiul Mircea Florian:** Mircea Dumitru – *Modalitate și incompletitudine. Logica modală ca logică de ordin superior*; **Premiul Constantin Rădulescu-Motru:** Mărioara Petcu – *Mecanisme psihologice juridice* și Elena Macovei – *Pedagogie. Teoria educației*, vol. I și II. Constatăm cu plăcere faptul că unul din cele trei premii pentru contribuții în domeniul filosofiei a revenit unui cadru didactic al Universității Spiru Haret, d-l prof. Ioan N. Roșca, decanul Facultății de Filosofie și Jurnalism, ceea ce atestă atât valoarea lucrării sale, cât și, putem spune, importanța acordată cercetării științifice în cadrul facultății și instituției pe care le reprezintă. În continuare, ne vom referi la principalele merite ale cărții distinsă cu premiul „Vasile Conta”.

Analiza fenomenologiei întreprinsă de d-l Ioan N. Roșca se remarcă prin metoda de cercetare și de expunere, care conjugă, de fapt, mai multe modalități, prin temeinicia documentării, prin forța de analiză și sinteză dovedită de autor și, nu în ultimul rând, prin rezultatele obținute, care se integrează într-o perspectivă interpretativă personală, pertinentă și echilibrată.

Metoda sa de cercetare îmbină logicul și istoricul, în sensul că pleacă de la „fapte”, adică de la lucrările filosofilor, pe care însă le degajă de aspectele lor neesențiale și le confruntă cu unele importante reconstruiri și interpretări existente în literatura de specialitate. În schimb, *metoda sa de expunere* subsumează istoricul perspectivei logice, realizând o prezentare pregnant sistematizată și tematizată.

Amintita metodă de cercetare și expunere nu este nouă, ea fiind de inspirație hegeliană și practică la noi, deosebi în perioada interbelică, dar meritul autorului este de a o rafina, utilizând-o în mod consecvent și din interiorul materialului examinat, iar nu din exterior, ceea ce îi conferă valențe noi, creative. În alegerea acestei metode, el pleacă de la premisa că o anumită mișcare filosofică se constituie ca unitate în diversitate, tematică și ideatică, a tuturor concepțiilor componente, iar concepția unui gânditor presupune un ansamblu coerent și relativ constant de probleme și idei care se degajă din toate lucrările autorului respectiv.

În prima parte, *Specificul fenomenologiei franceze*, lucrarea arată și argumentează că, pe fondul comun, dat de principiul neutralist, care susține că ființa (esența) cunoscută a lumii nu este nici obiectivă, nici subiectivă, fenomenologia franceză este mai realistă decât cea germană prin propensiunea sa spre oamenii concret-istorici și istoria lor efectivă. Acest specific este explicat atât prin faptul că Franța din timpul celui de-al doilea război mondial a cunoscut mișcarea de Rezistență, iar în perioada postbelică imediată – mari tensiuni sociale interne și externe, cât și prin premisele spirituale teoretizate cu predilecție de fenomenologii francezi și care sunt oferite în special de științele socio-umane. Totodată, din perspectiva unei foarte bune cunoașteri a gândirii filosofice universale contemporane, sunt decelate o serie de similitudini și diferențe specifice între fenomenologie, deosebi în varianta franceză, și alte orientări. În esență, se precizează că, față de postulatul fenomenologic neutralist, care susține unitatea indistinctă a subiectivului și obiectivului, *existențialismul sartrian și cel heideggerian* afirmă, finalmente, primatul subiectivității, *neohegelianismul francez* este de tip existențial, dar interferează și cu principiul fenomenologic al unității ambigue subiectiv-obiectiv, *personalismul* pune accent pe latura subiectiv-morală a omului și istoriei, *neopozitivismul* reafirmă teza unei căi neutrale în cunoaștere, pe care, spre deosebire de fenomenologie, o argumentează prin analiza raportului dintre subiectul logic (sintactic sau semantic) și obiectele construite de subiect, *marxismul* admite o unitate între obiectiv și subiectiv (între economic și ideologic, între societate și individ etc.) pe fondul determinant al obiectivului, *structuralismul* pune pe primul plan unitatea structurală a fenomenelor cercetate, dar minimizează importanța relatorilor, deosebi a celor subiective.

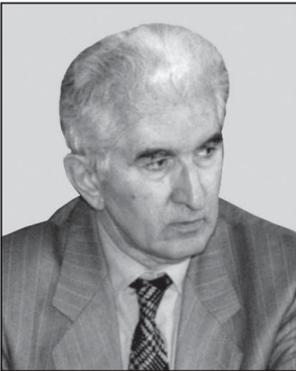
Cât privește filosofia lui M. Merleau-Ponty, remarcăm, mai întâi, selectarea temelor majore în conexiunile lor imanente și relevarea ideilor forță și a acelorora de detaliu, în stare să configureze esența și

particularitățile unuia din cele mai reprezentative sisteme filosofice contemporane. Așa cum se reliefează în lucrare, printr-o necesară analiză comparativă, gânditorul francez susține că ambiguitatea subiect-obiect se manifestă în mod original nu prin *intenționalitatea intelectuală* (proprietatea subiectului intelectual de a fi deschis, orientat spre obiectul de cunoscut) descoperită de Husserl și nici prin *intenționalitatea emoțională* evidențiată de Scheler, ci printr-o *intenționalitate perceptivă*, care angajează însuși raportul dintre corpul uman și lume și care constituie temeiul variatelor tipuri ale manifestării umane. Totodată, se argumentează că gânditorul francez nu este adeptul unui reducționism perceptivist, ci consideră că diversele limbaje și forme de cunoaștere, de la cele comune la cele științifice, sau filosofice, sau artistice, precum și toate celelalte activități și relații umane, inclusiv cele social-istorice, reiau și transformă în mod specific ambiguitatea perceptivă originară.

După opinia noastră, contribuția originală adusă de Ioan N. Roșca în cartea sa premiată de Academia Română constă nu numai în imaginea personală pe care o oferă fenomenologiei franceze și operei lui M. Merleau-Ponty, ci și în valorificarea și dezvoltarea unor teze și principii din corpul acestora. În acest sens, în accepția sa, punctul de vedere neutralist nu neagă faptul real că, uneori, factorii obiectivi, materiali joacă un rol determinant, iar alții, în alte contexte, acest rol revine celor subiectivi, spirituali, dar previne asupra oricărui reducționism și sugerează faptul că, în lumea umană, orice realitate se vedește a fi un aliaj al obiectivului și subiectivului, iar în cazul unor entități, cum sunt valorile, cele două dimensiuni se contopesc, devenind indistincte.

Dacă la calitățile și reușitele semnalate adăugăm și claritatea și transparența modului de a gândi proprii autorului și scriitura sa limpede, precisă, inteligibilă, vom întregi imaginea unei lucrări care se circumscrie celor mai bune realizări din exegeza istorico-filosofică românească.

Lucrări consacrate vieții și operei lui Nicolae Iorga și ediții din opera savantului, apărute sub semnătura lui Valeriu Râpeanu

Activitate distinsă
cu Premiul Național „Nicolae Iorga”

1. *Cultură și Istorie II, N. Iorga – Gheorghe I. Brătianu*, Editura Cartea Românească, 1981.
2. *Scriitori dintre cele două războaie mondiale: De la N. Iorga la ... Liviu Rebreanu*, Editura Cartea Românească, 1981.
3. *Cultură și Istorie III, N. Iorga – I.G. Duca*, Editura Cartea Românească, 1989
4. *N. Iorga, La vie de l'histoire et l'histoire d'une vie*, Editura Științifică – Enciclopedică, 1989.
5. *N. Iorga, Mircea Eliade – Nae Ionescu*, Editura Arta Grafică, 1993.
6. *N. Iorga, Mircea Eliade – Nae Ionescu*, ediție adăugită, Editura Lider, 1999.
7. *Nicolae Iorga*, Editura Demiurg, 1994.
8. *Nicolae Iorga 1940-1947*, Editura Gramar, vol. I, 2001, vol. II, 2002.

Ediții critice însoțite de studii introductive, note și comentarii, bibliografie din opera lui N. Iorga, publicate sub îngrijirea lui Valeriu Râpeanu

1. N. Iorga, *O viață de om așa cum a fost*, Editura Minerva Ediția I, 1972, 807 p. Ediția II, 1976, 850 p. Ediția III, 1981, „Biblioteca pentru toți” Ediția IV, 1984
2. N. Iorga, *O luptă literară*, Editura Minerva, 1979 Volumul I, 416 p. Volumul II, 493 p.
3. N. Iorga, *Pe drumuri depărtate*, Editura Minerva, 1987 Volumul I, 1890-1926, 671 p. Volumul II, 1926-1930, 447 p. Volumul III, 1930-1939, 567 p.
4. N. Iorga, *Oameni cari au fost*, Editura Porto-Franco Volumul I, 1994, 459 p. Volumul II, 1996, 469 p. Volumul III, 1997, 381 p.
5. N. Iorga, *Sfaturi pe întunec*, Editura Minerva, 1986 Colecția „Biblioteca pentru toți” Volumul I, 407 p. Volumul II, 338 p.
6. N. Iorga, *Sfaturi pe întunec* – prima ediție integrală –, Editura Casa Radio, 2001, 767 p.
7. N. Iorga, *Supt trei regi*, Editura Pro, 1999, 606 p.
8. N. Iorga, *O nouă epocă de cultură*, Editura Fundației România de Mâine, 2000

Neobosit editor și cunoscător al operei lui Nicolae Iorga

Din scrisoarea prof.univ.dr. Andrei Pippidi,
președintele Juriului pentru decernarea
Premiului Național „Nicolae Iorga”

Stimate Domnule Primar,
Aflând despre laudabila inițiativă prin care orașul Botoșani, ca să cinstească amintirea celui mai ilustru dintre fiii săi, creează un Premi Național „Nicolae Iorga”, vă mulțumesc în numele familiei (și personal, întrucât ați găsit de cuvânt să mă onorați cu conducerea juriului care va decerna acest premiu și din care fac parte oameni care meritau mai mult decât mine acest loc).

Vă mărturisesc că prima mea reacție a fost de dezacord față de ideea de a destina premiul unei lucrări referitoare la viața și opera lui N. Iorga. Desigur, n-ar fi fost în vederile bunicii mele ca premiul ce-i poartă numele să răsplătească tocmai o muncă menită a-l pune pe el în valoare. Mi-am dat apoi seama că ați găsit mijlocul nimerit de a stimula studiile istorice și biografice într-o direcție care a fost neglijată în ultimul timp, nu numai din cauza marilor prefaceri prin care trec și cultura românească și țara noastră în general, ci și fiindcă o generație de învățați care a cercetat acest subiect este pe cale de a dispărea, fără a fi fost încă înlocuită.

De aceea, am fost cu totul de acord ca, pentru prima oară, premiul să fie acordat, nu pentru o singură, valoroasă, contribuție, ci pentru o activitate mai îndelungată, consacrată scrisului și acțiunii publice a lui N. Iorga.

Din acest punct de vedere, mi se pare că cel mai vrednic de această recunoaștere dintre toți candidații posibili în momentul de față este domnul Valeriu Râpeanu, neobosit editor al lui N. Iorga și cunoscător al operei sale cum n-a mai rămas altul în țară. Oricare ar fi alegerile în anii viitori, sunt sigur că aceea pentru care ne pregătim n-ar putea găsi pe cineva mai potrivit cu intențiile D-voastră.

Mai am de adăugat că, dintre cele două date între care avem de ales, optez pentru aniversarea din iunie (data nașterii). Acum, la sfârșitul lui noiembrie, n-aș putea veni la Botoșani și vă rog să-mi permiteți să fiu înlocuit de domnul profesor Alexandru Zub, directorul Institutului „A.D. Xenopol” din Iași.

Primiți, vă rog, stimate Domnule Primar, asigurarea sentimentelor mele de recunoștință și prețuire,

ANDREI PIPPIDI

Cărți noi la Editura Fundației România de Mâine

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
ION PETRESCU
ELEMENTE FUNDAMENTALE ÎN GÂNDIREA ȘI APTITUDINILE MANAGERULUI MODERN

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
IOAN N. ROȘCA (coord.)
DELA CERECIU ȘI DE LA CHERESCU
Filosofie modernă
Sinteze și texte alese

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
FLORIN TUDOSE
FUNDAMENTE ÎN PSIHLOGIA MEDICALĂ
Psihologie clinică și medicală în practica psihologică

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
GABRIELA POPESCU
PSIHLOGIA CREATIVITĂȚII

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
GRIGORE POSEA
GEOGRAFIA FIZICĂ A ROMÂNIEI
Partea I
DATE GENERALE
POZIȚIE GEOGRAFICĂ - RELIEF

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
MARIN POPA MARIANA POPA
GRAFURI ȘI REȚELE VOL. I

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

UNIVERSITATEA SPIRU HARET
POPESCU ION
COMȘA MARIN UNGUREANU LAURA
PREVIZIUNEA
prezentă a dezvoltării durabile

EDITURA FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Universitatea Spiru Haret
Emlita Bredrea Carmen Dumitriu
L'entreprise en situations

Editura Fundației România de Mâine

Mitul nostru spiritual

Mai mult decât un mare poet ...

Convorbire cu prof.univ.dr. Eugen SIMION, președintele Academiei Române

Mihai Eminescu (Hyperion). Monument realizat de sculptorul Gheorghe D. Anghel

(Continuare din pag. 1)

— Este prezentă influența prozei artistice eminesciene în afirmarea unor orientări literare românești din secolul al XX-lea, precum fantasticul, realismul magic și alte asemenea? În studiul volumului amintit, cu care ați debutat editorial, există o seamă de anticipații interesante despre influența prozei eminesciene.

— Este adevărat că am debutat cu o carte despre proza lui Eminescu, l-am ajutat pe Perpessiciu, în cadrul unui colectiv de cercetători de la Academia Română, la alcătuirea volumului al 6-lea din opera lui Eminescu. Această carte a mea n-am mai recitat-o. Acum, la întrebarea dv dacă influența prozei eminesciene s-a exercitat asupra secolului al XX-lea, răspund: da și nu. Proza din secolul al XX-lea a mers spre altceva. Totuși, fantasticul eminescian și realismul magic n-au dispărut din literatura noastră. Le întâlnim la Mircea Eliade (Domnișoara Cristina și proza fantastică) și la alți autori care au cultivat realismul magic, de la Mihail Sadoveanu la Fănuș Neagu și D.R. Popescu. Dar nu proza, ci poezia este compartimentul cel mai solid al operei lui Eminescu.

— Din perspectiva unor asemenea compartimentări, cum vedeți editarea integrală a operei lui Eminescu? Refuzul publicității sale este de demnitatea culturii române?

— Chiar zilele trecute au apărut ultimele două volume, 6 și 7, din ediția eminesciană de Opere fundamentale. Putem spune că avem, în fine, o ediție a operei integrale a lui Eminescu, ediția academică plus scrisorile către Veronica și de la Veronica apărute în ultima vreme. Ediția pe care a început-o, cum știți, Peppesciu și a încheiat-o profesorul Vatamanic. Eu cred că românii se pot bucura că pot avea în casa lor pe Eminescu în totalitatea lui. Vă referiți la faptul că unui refuz publicității lui Eminescu. Îmi vine să spun o vorbă neacademică: este prostia lor. Este decizia lor. Da, și eu mi-amintesc cum cineva a spus că publicistica lui Eminescu este nulă. Că ea nu există. Sper ca tânărul respectiv să mai facă și altceva pentru ca să poată intra în istoria culturii române, să nu se biază numai pe această reflecție a lui. Publicistica lui

Eminescu este importantă, după părerea mea, din trei puncte de vedere. În primul rând pentru că este scrisă de Eminescu și întotdeauna ne interesează ce gândește un mare poet, chiar atunci când, eventual, greșește. În al doilea rând, pentru că este o proză ideologică, o proză de idei de excepțională valoare. Deci, ea trebuie citită ca un discurs epic și ideologic. În al treilea rând, este interesantă pentru că arată o poziție în cultura română. Chiar dacă nu sunt de acord cu această poziție. Eminescu era împotriva formelor fără fond, deci era de partea lui Maiorescu și mergea chiar mai departe. El apăra o poziție organicistă care se manifestă în cultură și combate pe „roșii”, pe „bizantini”, adică pe liberali. Nu a avut dreptate, în unele privințe. Dreptate au avut cei care voiau să înnoiască societatea românească.

— Îngăduiți-mi aici o simplă reflecție: cred e-ar fi interesant o dezbatere, desfășurată astăzi cu întregul instrumentar de care dispune cultura română, pe seama publicității eminesciene. Poate că astfel s-ar putea observa, cu mai multă rigoare, cum un creator de înălțimea lui Eminescu, care a revoluționat instrumentul fundamental de expresie, creând limba poetică, și care a consacrat, prin scrisul său, drept supreme valori, munca, cinstea, dreptatea, iubirea de țară, echitatea și chiar pe plan internațional, inclusiv rezistența prin spirit, prin cultură în fața invadatorilor, o asemenea personalitate nu poate fi împotriva esenței liberalismului, ci numai împotriva falsității, confuziei, împrumuturilor neasimilate, împotriva oportunitismului. Un creator de valoarea lui Eminescu este un izvor de supremă libertate, un promotor al înnoirilor autentice, purtătoare și producătoare de valori. După cum poezia lui, de sorginte romantică, sintetizează valori clasice și chiar mai mult, anticipează, prefigurează, cum vedem astăzi, valențe ale noilor orientări estetice, tot astfel ideologia lui cred că se situează la izvorul oricărui autentic, sincer crez omenesc.

— Și să nu uităm că orice ideologie are nevoie de o contraideologie. Orice sistem care tinde să se instaleze în societate are nevoie de o critică a lui, o critică a respectivului sistem,

așadar de o contraputere. Și Eminescu reprezintă în chip strălucit această poziție. Tendința sincronistă în evoluția societății nu se poate închipui fără critica sincronismului. Astfel că și din acest punct de vedere publicistica lui Eminescu este fundamentală pentru înțelegerea culturii române și, mai mult decât atât, pentru înțelegerea societății române. S-au spus lucruri uneori aberante despre această publicistică, nu pot să-mi explic cum un om inteligent, ca Ion Negoșescu, a putut să scrie că Eminescu este protogelionar prin publicistica lui. Este o aberație și ea trebuie tratată ca atare.

— Tentativele recente așa-zicând de „demitizare” a lui Eminescu reprezintă încercări de delimitare creatoare sau expresia unor orgolii fără acoperire?

— Demitizarea lui Eminescu, da, s-a făcut într-o formă mai brutală astăzi decât în trecut. Acel număr teribil din Dilema Fundației Culturale Române rămâne un punct de reper în această tendință mai generală care există în cultura noastră, astăzi, de a „demitiza” valorile, de a prăbuși statuile. Eu nu cred că a reușit. Dimpotrivă, cred că reacția a fost mai degrabă pozitivă pentru că cei care gândesc bine și-au dat seama că o cultură fără mituri devine foarte vulnerabilă. Își pierde identitatea. Și vorba „nihilistului” Cioran: Ce-ar fi românii fără Eminescu? Chiar el, care nu accepta nimic, își dădea seama că nu se poate imagina românitatea fără Eminescu.

— Cum vedeți destinul creației eminesciene în secolul al XXI-lea?

— Îl văd ca și până acum, ca pe un destin esențial pentru noi, românii. Un punct de referință pentru identitatea noastră. El va rezista atâta vreme cât va rezista poezia lui Eminescu. Și nu sunt semne ca poezia lui Eminescu să nu mai intereseze pe cititorii săi. S-ar putea ca și alte compartimente ale operei lui să revină în forță. Mă gândesc din nou la publicistica lui Eminescu. Cum o avem acum, în față, editată integral, o vom putea citi în liniște și vom putea vedea că Eminescu era un om foarte informat, un om care avea acces la marile surse ideologice. Apoi este, ceea ce ziceam și înainte, fantezia lui formidabilă în acest discurs ideologic și politic. Pe scurt, dinspre partea lui Eminescu stăm bine.

— Frumos și exact spus. Vă mulțumesc.

precum și consecințele-i dezastruoase pe toate planurile. „Cel mai mare rău pentru un popor este sărăcia” — considera Eminescu. El credea cu convingere că „toate calitățile morale ale unui popor atârnă — abstrăgând de climă și de rasă — de la starea sa economică...”. Blândețea caracteristică a poporului românesc dovedește că în trecut el a trăit economiceste mulțumit, că a avut ce-i trebuia”. Iată exprimată, sintetic, sub o formulă originală, axioma după care într-o societate care are asigurate mijloacele de trai „virtutea este mai ușoară”.

Respectul lui Mihai Eminescu pentru producător, din truda și sacrificiul căruia trăiește societatea este admirabil exprimat: „Omul produce ceva mai mult decât consumă. În acest ceva mai mult, din acest prea mic prisos al gospodăriei producătorului trăiește toată civilizația națională”.

Generoasa pleoară a lui Eminescu pentru ideea de dreptate economică nu se rezumă doar la un simplu deziderat, ci, în

Bogdan Petriceicu Hasdeu:

EMINESCU*

„... et souvent je regrette
D'être née en des temps un
peu trop raffinés
Où l'on trouve l'honneur
et l'amour surannés
Et dans lesqueles un fou
peut seul être poète!”¹⁾

Julie Hasdeu, *Chevalerie*, p. 5.

La 15 iunie, când trebuia să apară acest număr al *Revistei noi*, am aflat că Eminescu nu mai este.

Am oprit aparițiunea, preferând să întârzie mai bine cu câteva zile, decât să nu cuprindă o pagină în onoarea aceluia care face onoarea țării sale.

Eminescu a lăsat multe versuri admirabile; însă, meritul lui cel covârșitor, un merit de principiu, este acela de a fi voit să introducă și de a fi introdus în poezia românească adevărata cugetare ca fond și adevărata artă ca formă, în locul acelei ușoare ciripiri de mai înainte, care era foarte igienică pentru poet și pentru cititor, scutindu-l d-opotrivă, pe unul și pe celălalt, de orice bătaie de cap și de orice bătaie de inimă.

Nu zic nimănui să imiteze pe Eminescu. Din contra. Poezia este o căsătorie a realității cu idealul în sufletul poetului în acele momente când poetul e poet — poetul fie cât de mare nu e poet totdeauna — în acele momente, prin urmare, în cari el este mai el, mai însuși, mai individual ca oricând. În fiecare suflet poetic realitatea și idealul se combină și se acordă într-un alt mod. Între doi poeți pot fi asemănări

numai doar prin asemănarea cea organică între naturile amândurora, niciodată prin imitațiune. A imita pe cineva în poezie este un talent tot atât de vulgar ca și a imita pe cineva pe scenă, unde și acolo un actor artist urzește, nu mimează. Eminescu va trăi fiindcă a izbutit a găsi frumosul fără a imita pe nimeni.

El va trăi, deși a murit nebun. Și a trebuit să moară nebun. E grozav a o zice! Să nu fi înnebunit, el nu avea ce mânca. Mai rău decât atât! Ca să aibă ce mânca, el fusese silit a-și mânca inima, înlocuind avânturile poeziei, avânturi mărețe, avânturi cari nu se pot vinde, prin acea proză de toate zilele a sterpelor lupte de actualitate, care îi aducea o fărâmă de pâine, stropită într-ascuns cu amare lacrimi — prefața nebuniei.

El va trăi, deși a murit nebun. Și cum oare putea să nu înnebunească? În toate epocile au fost poeți pe care flămânda sărăcie, uneori numai desertăciunea, pentru o ticăloasă pâine, însoțită de o mai ticăloasă laudă, îi încovoia tămăitori dinaintea celor puternici. În toate epocile s-au văzut însă și de acele firi semețe, înalte, vrednice de solia ce le-a dat-o dumnezeirea, cari niciodată n-au întins o mână cerșetoare către vreo mărire pământească, către acei ce uită că nu săracii spălau picioarele lui Isus, ci Isus a spălat picioarele săracilor. Așa poet a fost Eminescu.

El va trăi, deși a murit nebun; vor muri însă, pentru vecie nenumărați înțelepți, cari au lăsat, lasă și vor lăsa totdeauna să înnebunească un Eminescu.

* *Revistă nouă*, II, nr. 16, 15 iunie 1889, p. 211-212

¹⁾ — „... și adesea regret/ Că m-am născut în niște vremi puțin prea rafinate/ În care onoarea și dragostea sunt considerate învechite/ Și în care numai un nebun poate fi poet”.

Cugetări eminesciene

Izvorul întăritor al istoriei naționale, iubirea de limbă, de datini și de popor sunt înlocuite la tinerime și ceilalți prin romane franțuzești și cântărețe pribegie ale cafenelilor străinătății. Un aer bolnăvicios de corupție, de frivolitate, de câștig fără muncă a cuprins plebea noastră roșie și infectează chiar sfera ce rămăsese neatinsă de acest spirit. A crede că o reacție puternică, în sensul național și istoric al cuvântului, ar mai fi cu puțință la noi în țară ar însemna a se face jertfa unei deșarte iluzii.

Patriotismul, cu toate acestea, nu este iubirea țării, ci iubirea trecutului. Fără cultul trecutului nu există iubire de țară. Azi e constat că, din momentul în care împărații au început a înlocui prin oameni noi pe senatorii Romei, în care tradițiile și cultul trecutului se întrupaseră, Roma a mers spre repede cădere. Cazul Romei nu numai că nu e izolat, dar nu suferă nici excepție măcar...!

Timpul, V, nr. 162, 22 iul. 1880, p.2

Un popor este o unitate psihologică dată, un subiect cu o conștiință de sine unitară, oricât de împărțit ar fi din punct de vedere statal. Această conștiință de sine își are conținutul său spiritual: limba, literatura, obiceiurile, religia. Această unitate are drept premisă o uniformitate a indivizilor care constituie poporul, și tocmai așa este și la cel român. Poate nici un popor care numără douăsprezece milioane nu are porțile sale atât de pușin diferite ca cel român. Limba sa este poate singura care aproape că nu cunoaște dialecte, obiceiurile poporului sunt în general aceleași, religia a rămas, cu toată sciizunea formală a bisericii, aceeași în sine ei.

Mss. 2258

Singurul strat social din țară la noi care dă producția cea mare este populația rurală. Care este însă soarta acestei populații? Țăranul în genere este foarte sărac, pentru că produce pentru sine foarte puțin, și astfel se hrănește rău mai mult din cauza lipsei decât din obiceiul frugalității; așa fiind, populația de la țară descreește mereu, în starea aceasta economică, țăranul este dat pe mâna unei administrații stupide, corupte și brutale, care, în loc să-i îngrijească de interese, să-l ajute a-și îmbunătăți soarta și să-l ocrotească, îl prigoneste, îl jefuiește și-l maltratează.

Timpul, V, nr. 36, 15 febr. 1880, p.1

Dorim din toată inima îndreptarea stării țăranului și o dorim cu toții, căci e învederat că, rău stând țăranul, rău stă proprietarul, rău toată țara [...]

Se știe că țăranul nostru e un om și inteligent și, în fundul caracterului său, onest. Un țăran poate fi adus prin dări exorbitante la starea de-a nu mai putea munci; cu toate astea niciodată nu va tăgădui un ban ce l-ar fi luat, niciodată nu va refuza a plăti o datorie dacă are de unde [...]

Cată dar ca legea viitoare să ție seama de nevoile, de caracterul onest al omului nostru de țară, de capacitatea sa de muncă, în același grad în care e obligată a ține seamă de nevoile proprietății mari. Interesele agriculturii mici și ale celei mari, departe de-a se exclude, sunt identice.

Timpul, VI, nr. 260, 28 n. 1881, p.1

Cum am tratat noi pe țăran? Am clădit un aparat greoi și netrebnic pe spetele lui, aparat reprezentativ cum îl numim și care nu-i decât pretextul de a crea din ce în ce mai multe posturi, plătită tot din punga lui, direct sau indirect. Într-o țară care n-are export industrial, țăranul muncește pentru toți: singur și necontestabil.

Mss. 2258

Dar răul esențial care amenință vitalitatea poporului nostru este moral, e demagogia.

Timpul, VII, nr. 105, 16 mai 1882, p.1

Beția cuvintelor e mai periculoasă decât a vinului.

Timpul, VIII, nr. 138, 23 mai 1883, p.1

În universul gândirii eminesciene, problemele vieții economico-sociale ocupă un loc aparte.

Fundamentând propria teorie cu privire la industrializare, Eminescu n-a acceptat niciodată opțiunile celor care vroiau să condamne România la un tip de economie unilaterală, devenind o „țară eminemamente agricolă”, care în viziunea sa „anchilozează puterile naționale”. „Să nu restrângem pe român numai la acel teren mărginit pe care mai poate suporta concurența, la agricultură” — îndemna Lucafaurul poeziei românești. Mesajul acesta are, trebuie să recunoaștem, o mare încărcătură patriotică, păstrându-și nealterată actualitatea. În viziunea lui Mihail Manoilescu, cel care i-a descoperit această vocație de economist și i-a consacrat un studiu edificator, *Teoria compensației muncii*, elaborată cu rigoare de Eminescu îmbracă cu adevărat o formă științifică. După această teorie, orice om trebuie să dea societății cel puțin echivalentul serviciilor pe care le primește. „Compensația nu se dă de către o clasă sau de către un om decât prin munca intelectuală sau mușchiulară — reliefa Eminescu. Cine nu dă muncă mușchiulară, trebuie să dea muncă intelectuală, iar societatea are dreptul să ceară de la oricine echivalentul a ceea ce consumă în bunuri materiale” — ajungea să conchidă marele poet.

Marcată profund de sentimentul echității în viața economică este și concepția lui Eminescu cu privire la raporturile de schimb cu țările din Occident. „Țăranul trebuie să muncească o vară pentru a plăti un obiect de lux cumpărat din străinătate — reflecta el. O națiune care produce grâu poate trăi foarte bine — nu zicem ba — dar niciodată nu va putea să-și îngăduie luxul națiunilor industriale înaintate”. Întrebându-se nu doar retoric ce poate fi într-adevăr o nație agricolă pe lângă una industrială, Eminescu a redat cu plasticitate dimensiunea unui asemenea raport umilitor: „Cât un răzeș, oricât de vrednic, pe lângă un boier cu 100.000 de pogoane într-un hotar”.

Nevoia unei autentice și viabile industrializări îl transformă pe marele poet român într-un promotor fervent al aplicării unui anumit protecționism în stare să încurajeze dezvoltarea industriei și tehnicii românești, s-o apere de ceea ce astăzi ar putea însemna concurență nelolială. Nu întâmplător pledează — într-un articol apărut în ziarul „Timpul” pentru ideea introducerii unui sistem protecționist și în țara noastră.

În gândirea economică a lui Eminescu se înscrie conceptul său privind sărăcia, pe care o socotea o mare inferioritate națională,

Poetul și Țara

viziunea lui, organizarea de stat dobândește forme dintre cele mai concrete astfel concepute încât să răspundă cât mai eficient acestei nobile idei. Sintetizându-le, acestea ar fi echivalente cu preferința lui pentru un stat mai unitar, mai organic căruia, împreună cu instituțiile sale specifice, îi atribuie un caracter relativ, iar nu absolut dedus din principii abstracte, susținând că „toate teoriile sunt valabile pentru un anumit popor și pentru un anumit răstimp din evoluția lui”.

Dezvoltând rațiunea de a fi a statului, Eminescu sublinia, în termeni tranșanți, că „nu dreptul public, ci păstrarea naționalității noastre e lucrul de căpetenie pentru noi”. În opinia sa, statul este un produs natural: „Statul este asemenea unui copac din pădure, product al naturii”.

Deplângând dezastrul pe care introducerea formulilor noi l-a adus, rând pe rând, în toate instituțiile tradiționale, Eminescu scria: „Rău este că au căzut răzeșii; rău este că au căzut breslele”. Se află aici cuprins, exprimat nu numai regretul după bresle, după niște instituții care aveau farmecul lor, dar și o convingere întemeiată pe autentice premise de filosofie socială, care formează o impresionantă unitate, regăsindu-se surprinzător — ca o coincidență în ceea ce astăzi este — în filosofia socială modernă — doctrina statului organic.

De fapt, în istoria statului și a dreptului, Mihai Eminescu distinge două doctrine: *liberalismul* — care acordă libertate individului și pune în pericol libertatea și individualitatea celorlalți, micșorând rolul statului de armonizare a intereselor — și *conservatorismul* — care socotește că individul e numai un mijloc pentru înțelegerea și înflorirea colectivității, „cruțarea economică a tuturor claselor pe care le privește ca organe vii ale societății, cu un cuvânt organizarea

cine să ne mai încredem; nu ne mai auzim unii pe alții; ne trebuie o idee care să ne limpezească toate capetele și să ne împreune pe toți la lucru...” „Orice principii am prețuită că avem și unii și alții, mizeria și lipsa de cultură vor fi umbra pseudocivilizației noastre” — remarca marele poet național.

Oferind o soluție alternativă la această amenințare, Mihai Eminescu sublinia: „Numai o organizare strictă care ar sili poporul de mijlociilor la muncă și la producțiune, o organizare care ar îngreuna parvenirea la funcții publice, dar care le-ar deschide prin al regim economic o piață în care să-și ofere brațele la muncă reală, ar putea să vindece relele de care suferim”.

Considerând că în raport cu stadiul de dezvoltare al României atins în 1879, și față de pericolele care amenințau starea poporului român dinlăuntru și din străinătate, *punerea cauzei naționale mai presus de orice* este obligatorie pentru un stat care-și respectă demnitatea națională. „Să ne ridicăm acum cel puțin peste strămețele vederi de potențial și să ne dăm seama de unde venim și unde trebuie să ne ducă firea noastră latină; să ne ridicăm cu toții, nu roșii, nu albi, ci românii într-un puternic curent de reacție contra spiritului în care s-a conceput la noi realizarea dorințelor de libertate — sublinia cu luciditate sa înconfundabilă Mihai Eminescu.

În viziunea marelui nostru poet rostul moral al statului constă în reglementarea dreaptă a intereselor individuale și a raporturilor dintre clase. Statul are datoria de a se îngriji de soarta claselor pozitive — „acești hamali ai omenirii” — dar și de a deprinde clasele de sus ale societății la o muncă folositoare, prin care să se compenseze energia musculară a celor producători de bunuri materiale de necontestat”.

Una din coordonatele constante ale gândirii economico-sociale a lui Eminescu constă în combaterea a tot ce este copie și import de gândire, persiflând pe cei care și când polemizează fac apel excesiv la citate.

Și chiar dacă uneori poetul pătrunde de multe ori în gândirea economistului, determinându-l să conceapă uneori idilic organizarea producției noastre naționale în forme limitate, medievale, totuși, aceasta în ansamblu rămâne riguroasă, întreagă și „nestrămutabilă” — cum spunea Manoilescu — perenitatea confirmându-i mereu consistența, coerența, viabilitatea.

Adela DEAC

De la Ion Roată al lui Creangă la Ion Roată al lui Cotruș

În fiecare 7 ianuarie sărbătorim, și mai ales sărbătorim, în copilăria mea în chip deosebit, ziua de **Sfântul Ioan Botezătorul**. Ca și întreaga țară, satul meu era plin de Ioni. Ion al Voinicului, care locuia peste drum de noi, camarad cu tata, Ion al lui Cristos, filiația cu Măntuitorul nu șoca pe nimeni, – Ion al Chiei – sistem antroponomic străvechi, curent în secolul al XV-lea, al Paraschivei, nume puternic palatalizat ca și *piatră* care a dat *chiatră*, Ion al Holdelor ori Ion din capul satului, numiri date pe motive topografice. Numele Ion e atât de răspândit la noi, la țară mai ales, încât îl cunosc și pășările, după cum ne spune cântecul: „În grădina lui Ion/ Toate păsările dorm/ numai una n-are somn/ Și sare din pom în pom/ Și strigă Ion, Ion!!!”. Din Ion limba românească a creat o sumedenie de hipocoristice și de diminutive: Onuț, Ionel, Nelu, Neluțu, Ionuț etc. Deși există și la alte popoare: Ianoș, Jean, Ivan, Iohan, Gion etc., în limba română e cel mai organic legat de ființa noastră. Când romanul *Ion* de Liviu Rebreanu a fost tradus în franceză, traducătorul a simțit nevoia să zică *Ion, le roumain*.

Urmău, apoi, Ioni cu supranume date de anumite împrejurări biografice: Ion Jandaru, Ion Crâșmaru, Ion Ciurdaru, Ion Felcerul etc. sau de unele defecte fizice sau psihice: Ion Șchiopu, Ion Chioru, Ion Sucitu, Ion Nebunu etc., etc. Fiecare localitate românească avea și are încă Ioni ei.

La noi acasă, în vremea copilăriei mele, eram patru Ioni: bunicul patern, tatăl și un frate al bunicului pe linie maternă. Când ne aflam prin grădina și ne striga mama era obligată să ne *deschilneasă*, să ne distingă separat, Ionii noștri primeau atributele: ... îl bătrân (moșii), îl tinăr (tata), cochilu (eu)...

De Sfântu Ion mergeam cu toții la biserică. După slujbă, asistam la „împușcarea *ciurcii*”, personajul din echipa călușarilor mascat într-o căprie care cerea bani dintr-un bot de lemn.

Se împușca, firește fictiv, *ciurca* și se încheia astfel jocul călușarilor, care începea în ziua de Crăciun, dând pe la casele oamenilor adorabile spectacole de

măiestrie artistică. În fiecare ceată de călușari era cel puțin câțiva Ioni, dintre care unul, pentru dexteritatea lui, primea numele: Ion Călușarul sau Ion Vătavul (șeful călușarilor).

Ne îndreptam apoi spre casă pentru a sărbători Ionii, sărbătore la care participau și unii vecini și neamuri apropiate. Urma o petrecere pe cinste, cu mâncare și băutură multă, dar fără bețivani și vulgarități. Oamenii beau, dar nu-și beau mințile și omenia, și n-o afirm cu intenții pedagogice, educative, ci cu admirație pentru acei oameni simpli, unii amărâți, dar de-o noblețe extraordinară, pe care mulți ifoșii n-au remarcat-o și n-o sesizează, folosind cu sens periorativ vorba *țărane*:

„Mă țărane – mă țăranoile” – disprețul acesta față de țărane și disprețul față de sfântul pământ al țării și față de Țara Mamă. Dacă ifoșii elitiști se comportă așa mizerabil și urât, marii creatori au avut cu

Prof.univ.dr. Ion Dodu BALAN

totul altă atitudine: de solidaritate cu Ion din Dedemult, care a dus pe umerii săi istoria, prin vremuri mașterse și grele.

Acel om care, în viziunea poetului Aron Cotruș,

„Purta opinci și-l chema Ion,
Și cunoscut-a truda, birul ucigaș și hula:
când trecea pe drum vr-un grof ori vr-un baron,

își lua de la o poștă de pe cap căciula ...
Din străfund de vreme venea cu pas domol,

cu răbdare aspră cum e piatra:
la luptă și-n furtuni cu pieptul gol,
dăz apăra hotarele și vatra...
Ducea pe umeri țara și pe toți ai ei
dar nu-i părea că face lucru mare”.

Arghezi a manifestat compasiune pentru *Ion Ion* din poezia omonimă aparținând volumului *Flori de omicagii*:

„În beciul cu morți Ion e frumos
Întins gol pe piatră, c-un fraged surâs
În ochii-i deschiși, o lumină,
A satului unde-i născut,
A câmpului unde ieziu au păscut,

A încremenit acolo străină...”

Ion Ion e un tragic portret al unor tragice vremuri. El provine din spița celebrului *Ion Roată* a lui Creangă, ca și varianta *Ion Roată* de Aron Cotruș:

Io,
Ion Roată,
unul din pietroasa, dârza gloată,
trec pe-al vremii cal fără de frâu...
N-am cuțit și pistoale la brâu...
Armă mi-e spicul de grâu...

Rupt aspru din urgia de ieri,
fără averi,
fără somn
sânger încă de palme,
de paturi de puști și sudalme,
fără ogor, fără pâine
păzit de roșii temerieri,
dar mâine, mâine
peste muscăleasca pleavă spulberată,
ca niciodată
fi-voi alb și drept stăpân și domn
peste țara românească toată.

Alte ipostaze de Ioni reprezintă Ion al Glanetașului, din capodopera omonimă a lui Liviu Rebreanu, insetatul de pământ, ori întemnițatul pe nedrept care și-a pierdut mințile în detenție, Ion nebulun din zguduitoră dramă a lui L.L. Caragiale, și alți Ioni din scrierile lui Caragiale, Vlahuță, Agărbeanu și ale multor alora de la acel „biet Ion fără țarină și fără-o vită” cu viața chinuă din poezia lui Aron Cotruș, până la *Biet Ion Fărădețar* din pământurile românești înstrăinate, călcate de cizme și șenile străine:

Ion, eternul Ion Fărășpijin,
Fără drepturi și Fărădețar
care și-a luat lumea în cap
ca sihastrul un potcap,
putrând în traistă o pâine amară
frământată-n lacrimi într-un colț uitat
de țară,

și a pornit spre un promițător liman
ca Isus pe ape,
de relele lui să scape...
dar nu știe încotro s-o apuce,
de cine, mai întâi să scape,
că-i mănăcat de ștăbi străini
ca iarba de boi bătrâni
și-l bat aspru gândurile,
ca pe murg olbăncurile,
ca pe-o navă valurile
il scuipe venetecii
il lovesc cu cunțul friicii
ii neagă limba și neamul...
Ioane, de la Tighina,
Ți-au spurcat urșii fântâna
Și Ți-au răvășit grădina
Vrând să schimbe din Ioan
Numele tău în Ivan.

Cu asemenea Ioni sărbătoream de Sfântul Ion, la 7 ianuarie, onomastica noastră. De o vreme încoace tot mai rar, fiindcă numele acesta s-a mutat pe cruci, în cimitir, și oamenii care-l purtau au plecat în viața veșnică.

Pe unde se mai botează copiii, *Ion* e uitat și se trece în acte la primărie John, Jean... și alte nume de import.

Atunci, în pragul Marii Uniri, responsabilitatea oamenilor politici și-a spus cuvântul

Este un fapt binecunoscut că gradul de dezvoltare și de civilizație al diferitelor popoare îl dau eitele lor, politice și culturale – mai mult sau mai puțin edificite –, lor revenindu-le rolul de a exprima aspirațiile celor mulți, de a-i îndruma și conduce în momente de răscruce.

În marile dezbateri publice care au însoțit eșecul campaniei militare a României, în toamna anului 1916, cu deosebire în Parlamentul român, retras la Iași, începând cu luna decembrie a acestui an, N. Iorga și alți mari luptători pentru desăvârșirea unității naționale a românilor au adus prin cuvintele lor, un emoționant elogiu soldaților români, un elogiu celor mulți, țărânimii române, clasa cea mai numeroasă a societății românești la această dată. Un elogiu binemeritat, pentru sacrificiul de sânge, pentru nenumeratele vieți secerate în numele Marii Uniri, încă din faza de început a Războiului de Întregire.

Dar, oare cum ar fi arătat acest război, cum ar fi arătat evenimentele anilor 1916-1918, incununate cu realizarea României Mari, fără N. Iorga, Take Ionescu, N. Filipescu și alți frunțași politici, ca să nu mai vorbim de șeful statului, regele Ferdinand I.?

Este greu de imaginat înfăptuirea marelui deziderat al desăvârșirii unității naționale în afara rolului, extrem de important, pe care l-au avut eitele politice și culturale ale timpului. Se dovedea în aceste împrejurări că instinctul popular – instinctul național, cum inspirat l-a numit Take Ionescu – trebuia să fie îndrumat pe calea cea bună de către capetele luminate ale timpului, constituind aceste elite, și – ca în toate marile evenimente din trecut – rolul lor de factor conducător s-a împletit strâns cu acțiunea celor mulți, a dat expresie năzuințelor acestora.

În ajunul marilor bătălii de la Mărăști, Mărășești și Oituz, în ședința Camerei Deputaților din 10 iunie 1917, liderul conservator-democrat Take Ionescu, răspunzând criticilor la adresa claselor dirigente – venite din stânga și dreapta eșcherului politic – ținea să sublinieze: [...] „dacă chiar clasele dirigente ale noastre ar fi fost încărate de păcate, faptul că au împins la război, căci ele au împins la războiul acesta datorat de viață, și încă le-ar fi spălat toate păcatele și le-ar fi câștigat lauri.

De ce să ne ascundem? – spune el mai departe – voiața națională de a face războiul a ieșit din paturile diriguitorilor. Poate e vina noastră, poate e vina istoriei, poate e vina mai multor lucruri, dar de la ele a ieșit. Aceste clase dirigente, când au împins în acest război, pe care, repet încă o dată, era datoria noastră să-l facem, știind chiar că vom trece prin dureri ca cele ale Belgiei și ale Serbiei, și dacă ar fi să fie de zece ori mai mare durerea, dacă ar fi să pierim în acest război, încă aș zice: este opera cea mai mare pe care a făcut-o neamul românesc și care a făcut-o neamul românesc și care a făcut această operă” (Take Ionescu, *Pentru România Mare, 1915-1917*, București, 1919, p. 148).

În aprecierea sa, frunțașul conservator-democrat subînțelegea rolul important pe care liderii politici și de opinie publică l-au jucat în anii neutralității în direcția deciziei de intrare a României în război alături de puterile Antantei, pentru realizarea unirii cu România a provinciilor aflate sub stăpânirea Imperiului austro-ungar! Într-adevăr, este de neimaginat orientarea politică a României pe calea binecunoscută – într-o primă etapă, o neutralitate, absolut necesară, apoi alianța cu puterile Antantei și intrarea în război – fără aportul decisiv al acestei elite. Mai întâi a fost decisiv poziția liderilor politici în

cunoscutul Consiliu de Coroană din 21 iulie/ 3 august 1914, când s-a hotărât neutralitatea României, decisive au fost apoi luările de poziție pentru îndrumarea opiniei publice în intervalul următor, când personalități binecunoscute din Regat – pe lângă cei amintiți mai sus, mulți alții –, ca și liderii ai mișcării naționale din Transilvania, precum părintele Vasile Lucaciu, poetul Octavian Goga ș.a., și-au exprimat convingător pozițiile, făcând să triumfe, în cele din urmă, opțiunea intrării României în război alături de puterile Antantei.

Același Take Ionescu, într-un moment dramatic ca acela care a urmat ocupației militare străine și retragerii la Iași, ținea să mărturisească, prin raportare la propria persoană, sugerând rolul elitelor în trasarea cursului evenimentelor. „Doi ani de zile am propăvăduit războiul: l-am propăvăduit cu credința adăncă că aceasta era datoria de onoare a neamului nostru (aplauze prelungite și îndelungate). Din toată activitatea mea politică – de 32 de ani sunt în Parlament – pot să pun foc la tot, afară de acești doi ani, în cari am sentimentul că am slujit din toată puterile interesele națiunii române” (*Ibidem*, p. 142). Și, în împrejurările dramatice ale momentului, în aplauzele prelungite ale deputaților, cunoscutul lider politic își reafirma acest crez: „Trebuie să spunem țării că nu e nici un preț, dar nici unul, chiar dacă ar fi pribegia totală, chiar dacă ar fi ani mulți de război, chiar dacă ar fi ruina generală, o astfel de distrugere încât să ne rămâie doar pământul negru, care să nu fie un preț prea mic, pentru ceea ce are să ne dea România mare” (*Ibidem*, p. 144).

Prof.univ.dr. Nicolae ISAR

În aceeași ședință, din 14 decembrie 1916, a Adunării Deputaților, Nicolae Iorga, în cuvântul său la care ne-am referit – cuvânt constituind un adevărat „jmn național”, cum l-a apreciat Take Ionescu – făcând elogii soldaților-țărani pe câmpul de luptă, pe marginea Mesajului prezentat de regele Ferdinand în persoană, și el ținea să sublinieze pilda elitei în aceste împrejurări, în ciuda certurilor politice și a greșelilor din trecut; el remarca, cu deosebire, exemplul regelui care, exprimându-se în favoarea unei noi reforme agrare, dăduse tonul dezbaterilor viitoarelor mari reforme democratice care urmau să fie adoptate de Parlament.

Dacă nu este imposibil să ne imaginăm adoptarea deciziei de intrare a României în august 1916 în afara responsabilităților elitei politice, la fel de neimaginat, în afara rolului acesteia, ar fi desfășurarea participării la Război și finalitatea sa, așa precum le cunoaștem astăzi! Ne referim aici la însemnătatea dezbaterilor din Parlamentul de la Iași din mai-iunie 1917, la capătul cărora au fost adoptate marile reforme democratice, împroprietărea țărănilor și votul universal; au fost decizii cu un ecou viu în rândurile soldaților români, menite să dea avânt spiritului de sacrificiu și eroismului lor, în așteptarea marii confruntări cu inamicul, încheiată cu strălucite victorii de la Mărăști, Mărășești și Oituz.

Incontestabil, fără aceste decizii, care cădeau în responsabilitățile elitei politice – și care dau măsura meritelor ei în acest moment – Războiul de Neatarnare, foarte probabil, ar fi putut avea un alt curs, cu o finalitate imprezvizibilă. Faptul fusese sesizat de regele Ferdinand de la bun început, precum și de președintele Consiliului de Miniștri, I.I.C. Brătianu, acesta din urmă, de la deschiderea sesiunii

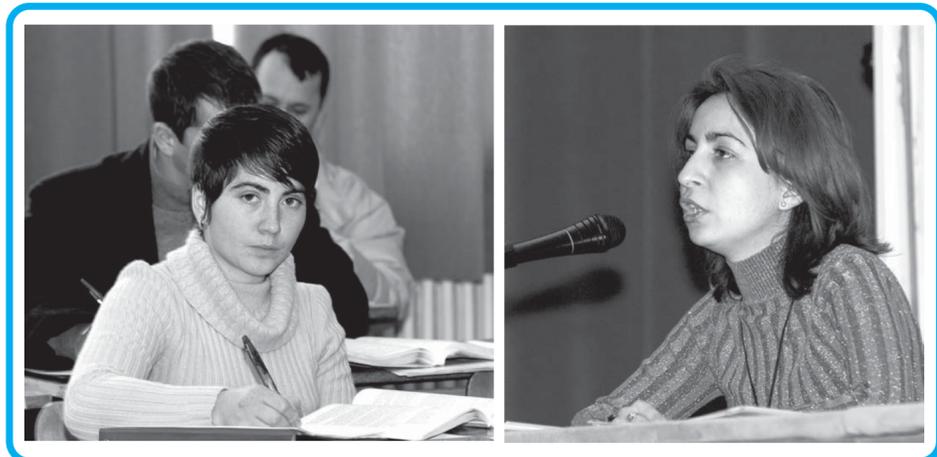
extraordinare a Parlamentului de la Iași, cerând urgentarea votării reformelor. „Jertfele conșimțite cu atâta eroism și curățenie sufletească de către țărânimia noastră ne impun să nu așteptăm până la ceasul în care va fi posibilă rezolvarea completă și amănunțită a problemelor care ne sunt puse și să votăm încă de acum aceste două principii fundamentale ca să rămână câștigate pentru poporul nostru, orice s-ar întâmpla de aci înainte”. Și mai departe, cunoscutul om politic sublinia: „Atât sufragiul universal, cât și principiul expropriării sunt cerute nu numai de spiritul vremurilor în care trăim, dar și de necesitățile pe care ni le impune întinderea suveranității noastre dincolo de Carpați [...]”. Ne aflăm în ceasul unic al istoriei neamului românesc, unic și prin suferințele pe care le-a îndurat și le îndură, și prin mărimea scopului pe care-l vede apropiindu-se” (Ședința din 16 mai 1917, p. 133-134).

În cursul acestor dezbateri, unii parlamentari au atras atenția asupra consecințelor grave ale tergiversării acestor decizii, trimițând la posibila „pildă” a răzvrătirii soldaților ruși și a anarhiei în care începea să intre armata rusă aflată în apropiere. Astfel, deputatul conservator-democrat Nicolae Bazilescu, făcând apel la responsabilitatea elitelor și spiritul lor de solidaritate națională, afirma: „Gândiți-vă la sutele de mii de victime, cari s-au jertvit pentru apărarea țării străbune și sutele de mii ce moartea nemiloasă pândeste încă. Ridicați-vă peste patimile și peste interesele politice și de partid, uitați tot trecutul, redăți țărânilor român pământul ce în drept și în morală îi aparține [...]” (Ședința din 27 mai 1917, p. 267). Deputatul amintit, profesor la Facultatea de Drept a Universității din București, făcea trimiteri în cuvântul său la spectrul amenințător al anarhiei, după pilda evenimentelor din Rusia: „Revoluția apare și azi, ca și ieri, țărânilor român ca singurul mijloc posibil pentru el de a rezolva marele proces secular dintre el și proprietarii de moșii. Nu prabușiți sârmana noastră țară în prăpăstia, în ororile revoluției! Fie-vă milă de ea!” (*Ibidem*).

Avertismentul era firesc, dar responsabilitatea oamenilor politici și-a spus cuvântul, cei mai mulți dintre ei conștientizând necesitatea adoptării celor două mari reforme democratice în perspectiva înfăptuirii Marii Uniri. În dezbaterile la Senat, un alt vorbitor, și el profesor universitar, dr. Toma Ionescu, elogiază ziua intrării României în război – 14 august 1916 – ca „ziua cea mai mare a neamului”, care urma să devină, cum se exprima el, „sărbătoarea națională a românismului, căci ea simbolizează primul pas spre unirea tuturor românilor într-o singură țară”; totodată, vorbitorul sublinia relația de esență între cele două reforme și scopul final Marea Unire: „[...] pentru noi reformele de astăzi – afirmă el – nu au rațiunea de a fi decât într-o Românie Mare: și de aceea le-am făcut, le-am zămislit din 1914” (Ședința din 15 mai 1917, p. 195-196).

În ansamblul lor, eitele politice – clasele dirigente, în limbajul oamenilor politici ai vremii – cu toate scâderile, neîmplinirile și neînțelegerile din trecut, în anii 1914-1918, și-au făcut datoria, alături de cei mulți, cu jertfele lor nenumerate pe câmpurile de bătălie, rolul lor, foarte important, în realizarea marii Uniri fiind de necontestat.

Le va fi dat elitelor române din Regat, ca și celor din Basarabia, Transilvania, Banat și Bucovina, să aibă un cuvânt greu de spus, în fruntea celor mulți, în realizarea marilor acte care au dus în cursul anului 1918 la înfăptuirea dezideratului suprem al neamului: Marea Unire.

agravarea crizei muncii și a pieței muncii* ar putea depăși limitele capacității de a fi stăpânită, dacă avem în vedere că, potrivit unor scenarii produsul intern brut al anilor 2030 ar urma să se producă doar prin ocuparea a numai 15-20% din actualele resurse de populație activă.

Se înțelege de aici că forța productivă a societății capitaliste a devenit atât de mare încât, potrivit scenariilor amintite, 80-90% din resursele de muncă ale Planetei ar deveni disponibile. Ce se face și mai ales ce ar trebui să se realizeze la scară planetară pentru soluționarea crizei muncii și a pieței muncii, și asigurarea, cu adevărat, a dezvoltării durabile?

Criza muncii și a pieței muncii s-a adâncit și continuă să se agraveze și în legătură cu schimbările intervenite în viziunea asupra muncii. Dacă în 1944, Declarația de la Philadelphia afirma că „munca nu este marfă”, în practică totuși, până în anii '70, s-a acceptat termenul de piața muncii pornind de la viziunea că „munca este o marfă specială”, distinctă de întreaga lume a mărfurilor, pentru ca astăzi să asistăm la o nouă viziune, de fapt la cea mai veche dintre ele, aceea că „munca este o marfă obișnuită, ca oricare altă marfă”.

Promovarea acestei din urmă viziuni asupra muncii – specifică într-totul capitalismului timpuriu – avea să conducă la restructurarea pieței muncii pe bazele cererii și ofertei, ale

principiului creșterii eficienței economice impuse astăzi de competiția economică internațională tot mai acerbă.

În cadrul acestei restructurări piața muncii a cunoscut numeroase procese de dereglementare pentru a face mai flexibilă, instituția patronală a intrat în drepturile sale discreționare de odinioară,

Consecința nemijlocită a restructurării pieței muncii pe bazele cererii și ofertei a fost realizarea, începând din anii '80, a unui nou partaj între salarii și profituri, în favoarea acestora din urmă. Acest fapt nu poate fi, în principiu, exclus în nici o societate, întrucât asigură bazele creșterii capacității ei de investiții,

Criza muncii și a pieței muncii

Prof.univ.dr. Gh. RĂBOACĂ

sindicatelor au cunoscut un mare recul, iar statul și-a modificat esențial atitudinea și acțiunile sprijinind reducerea costului salarial și de protecție socială ale forței de muncă, întărirea capacității de competiție a firmei. În mod concret, disponibilizările devin lesnicioase, salariile flexibile, facilitând creșterea eficienței economice a firmei.

În planul eficienței sociale însă avem de-a face cu un puternic recul, cu un cost al restructurării pieței muncii, deocamdată suportat integral de forța de muncă.

de progres tehnologic, inclusiv de creare de noi locuri de muncă.

Cu toate că se realizează permanent un partaj în favoarea profiturilor, acestea întârzie să se convertească în investiții. După datele Băncii Mondiale zilnic se investesc în lume 1.000 de miliarde de dolari, în timp ce resurse considerabile mai mari – 20.000 de miliarde de dolari – se folosesc în afaceri speculative. Această împrejurare concretă agravează și mai mult utilizarea resurselor de muncă, criza pieței muncii.

*Vezi și *Opinia națională* nr. 359

Odiseea unui monument

Născut în anii '70, proiectul privind realizarea unui monument de bronz închinat marelui poet național Mihai Eminescu, care avea să fie amplasat în ambianța inconfundabilă a Ipoteștiului, a început să prindă viață abia în urmă cu mai bine de patru ani, când a beneficiat de finanțarea necesară. În sfârșit, după atâta amar de vreme, sculptorul bucureștean **Nicolae Păduraru** a putut să treacă la executarea mult visatului proiect, realizând fabulosul monument SEMN-EMINESCU, având dimensiuni impunătoare – circa 4 metri înălțime, 1 metru lățime, peste 6 tone greutate, reprezentând o formă în stil expresionist, care poartă emblematic pe partea superioară o ochi masiv, vesnic deschis întru nemurire, veritabil edificiu arhitectonic, a cărei odisee nu se încheia, din nefericire, o dată cu materializarea proiectului. A urmat o altă etapă care viza transportul cu un camion de gabarit mare, în anul 2001, a monumentului la Ipotești, unde, conform proiectului, urma să fie amplasat în insula din mirificul lac cu nuferi din acest spațiu încărcat de poezie.

Cu dificultățile de rigoare ale unui asemenea transport, monumentul a ajuns aproape de destinație, fiind depus, pentru început, chiar în fața Casei memoriale „Mihai Eminescu”, început dramatic, care s-a prelungit inadmisibil până acum, întrucât acum s-a ajuns la concluzia cel puțin bizară că un asemenea monument nu poate fi transportat la locul destinat „înălțării” lui pentru că uriașă sa greutate este un obstacol de nedepășit, iar acel rustic podet ce realizează legătura între țărâmul lacului și insulă nu are potențialul necesar efectuării unui astfel de transport, neputând greutatea a numai cel mult trei persoane. Paradoxal. Cum de nu s-au luat în calcul asemenea parametri încă de la conceperea proiectului, toate aceste constatări făcându-se abia când amplasarea urma să devină realitate, soclul fiind deja construit de mai multă vreme. Și așa s-au mai scurs încă doi ani, fără ca odiseea monumentului SEMN-EMINESCU, pentru executarea căruia s-au investit mulți bani, să ia sfârșit, frustrând vizitatorii Casei memoriale „Mihai Eminescu” de șansa de a putea admira încă o realizare artistică închinată marelui poet.

După nenumărate demersuri întreprinse de autoritățile locale s-a ajuns la concluzia că nici transportul monumentului pe insulă și cu un elicopter nu reprezintă o soluție viabilă, dată fiind greutatea acestuia și prețul extrem de costisitor. Totuși, ar exista o soluție salvatoare în concepția firmei bucureștene care a asamblat lucrarea, cea a dezmembrării monumentului și a transportării subsansamblelor cu elicopterul pe insulă pentru a fi montate apoi pe soclu.

Până la urmă, se pare că s-a ales o altă soluție, amplasarea monumentului urmând a se efectua chiar în spațiul în care a fost abandonat, adică în curtea Casei memoriale, fiind necesară construirea unui alt soclu. Să dea Domnul ca această soluție să fie una definitivă, odiseea SEMNULUI luând sfârșit, redându-i-se monumentului locul cuvenit în universul eminescian și rolul său de purtător evocator.

Adela DEAC

Consultație pentru studenți

Normalitatea psiho-comportamentală

În activitatea de evaluare psihologică sau socială, o perspectivă curentă este cea în care termenul de normalitate psihică devine esențial pentru decizie. Este deosebit de important să putem folosi acest termen, cunoscând nuanțat condițiile și consecințele pentru psihodiagnoză. Și este la fel de important ca, în condiția de profesionist, să știi exact care sunt diferențele specifice în utilizarea unui termen tehnic - normalitate psihică -, față de situația utilizării lui în mod curent, în vorbirea obișnuită.

Construirea termenului tehnic de normalitate psihică a fost un proces complex, cu influențe caracteristice pentru aria de psihologie unde era util, utilizabil și își delimita conținutul specific. Astfel, de-a lungul secolelor XIX și XX, structurarea acestui termen a cunoscut variații și treptate clarificări în psihologia clinică în tandem cu terminologia psihiatrică și clinică în general, în psihologia persoanei, în psihologia socială și a fenomenului de socializare și relaționare socială, în psihologia dezvoltării și, nu în ultimă instanță, în complicatele demersuri implicate în cuantificarea și măsurarea în psihologie. Să nu uităm că psihicul, ca obiect al unei științe - psihologia într-o relație paradoxală, pe care nu o întâlnim în condiția altei științe - este și instrument de cunoaștere și obiect de cunoaștere. Ca instrument, este probabil la fel de complex ca și viața însăși - asta dacă, într-adevăr, sperăm ca să descifrăm câte ceva din complexitatea vieții! Ca și viața, este o confluență de rațional și irațional, de cauzalitate și acuzalitate, sau, pentru ca să folosim un termen specific introdus de C.G. Jung, de „sincronicitate”.

În structurarea conținutului termenului tehnic de „normalitate psihică” concurează cel puțin trei perspective: statistică, social-culturală, psiho-medicală, fiecare cu argumentele și limitele ei. În diferitele tipuri de examinări și evaluări psihologice, definirea contribuției și a limitelor acestor perspective are o importanță decisivă pentru a nu ajunge să ne auto-mistificăm, asumându-ne greșit condiția unui verdict infailibil. Evaluarea în știință, în psihologie în special, este inevitabil complexă, legată de o multiplă condiționare.

Sprijinul cantitativ: norma

Noțiunea de normalizare are în centrul său referința la *normă* ca o regularitate caracteristică sau acceptată de un număr semnificativ de persoane. În psihologie, accepțiunile cele mai utilizate includ ideea unui nivel de excelență necesar realizării unor scopuri determinate și ideea unui model sau etalon în raport cu care s-ar putea stabili o măsură sau formula o judecată (Petru Lisievi, 1997). În psihodiagnoză, delimitările între normalitatea psihică și ceea ce iese în afara normalității includ măsurători cantitative, dar și calitative, cel mai adesea integrând cele două și surse de judecăți.

Variabilele care interesează practica psihologiei clinice tind să fie: comportamentul persoanei, cognițiile, sentimentele sau situațiile; nivelul de funcționare sau de destructurare al unor mecanisme și abilități psihice; scopurile tratamentului; dar și concepte teoretice precum, eul, stima de sine, starea de sine, calitatea vieții etc.

Problema este de a dezvolta un proces sistematic prin care acestor tipuri de variabile li se pot cuantifica atributele. Este important să avem în vedere măsurarea prin cuantificare, pentru a putea monitoriza schimbarea în termeni mai exacți. O măsură bună este, în esență, delimitată prin fidelitate și validitate, respectiv instrumentele prin care se măsoară trebuie să prezinte aceste două dimensiuni. Fidelitatea, în esență, se referă la consistența instrumentului, la faptul că toate întrebările sau sarcinile pentru respondent măsoară în același fel în orice moment; validitatea indică dacă proba prin care evaluăm, testul psihologic, de exemplu, măsoară ceea ce se presupune a evalua.

Pentru ca scorurile obținute să poată fi interpretate, să aibă sens în raport cu comportamentul uman în genere, se procedează la normarea gamei de rezultate posibile prin procedee statistice. În principal, ceea ce se urmărește este modul de distribuție al rezultatelor de-a lungul unui continuum și modul în care se comportă populația de referință, respectiv aflarea tendinței centrale și a cuantumului abaterii standard de la medie.

Multe dintre variabilele psihologice se supun unei astfel de distribuții descrisă matematic prin „Curba lui Gauss”, unde valorile medii ale variabilei reprezintă comportamentul majorității populației (aproximativ 68,28%), iar abaterile de la zona medie, în ambele sensuri sunt relativ egal distribuite. Astfel, avem, în cele două direcții de creștere și de descreștere a rezultatelor:

- abateri moderate, ceea ce, în termeni statistici, înseamnă a doua abatere standard de la medie, cuprinzând în cele două direcții câte 13,59% din populație (în total 27,18% din populație);
- abateri extreme, reprezentând în termeni statistici 2,14% (respectiv în total 4,28%) din populație pentru a treia abatere standard de la medie;
- și, la extreme, abateri reziduale, 0,13% (în total 0,26%) din populație, pentru a patra abatere standard de la medie.

Imaginea poate fi reprezentată grafic sub forma unui „clopot”.

Cuantificarea rezultatelor sub formă de scoruri ne permite să ne reprezentăm comportamentul unei persoane relativ la:

- comportamentul majorității (cei 69,28% din zona medie),
- a unei minorități (cei 27,18% din zonele imediat următoare),
- și a unei excepții semnificative de la medie (restul de 4,53% din zonele extreme).

Pentru fiecare instrument psihologic și fiecare condiție de folosire a instrumentului se construiesc astfel de etaloane după criterii bine definite privind reprezentativitatea populației.

Normalitate înseamnă, în această accepțiune cantitativă, *determinarea nivelului de eficiență a unei abilități psihice sau a unei dimensiuni de personalitate în raport cu modul în care se comportă acestea în populația de referință.*

Acest lucru este mai simplu de înțeles și de utilizat pentru evaluări când privim capacități sau abilități psihice. De exemplu, referindu-ne la cuantificarea nivelului de eficiență al inteligenței, situație în care putem diagnostica dacă performanța subiectului intră în zona de normalitate, respectiv are un nivel corespunzător tendinței centrale prezent în 68,26% din populație.

Depășirea acestui nivel de normalitate se poate face (corespunzător a încă 13,59% din populație în ambele sensuri) fie spre rezultate mai bune, peste medie, fie spre rezultate mai scăzute, sub medie, decât la majoritatea populației. Aceste rezultate sunt calificate ca un rezultat „bun”, sau, invers, ca un rezultat „submediu, slab”.

Pentru o depășire și mai extremizată, calificăm rezultatul ca „foarte bun”, respectiv „foarte slab”. Pentru extreme, 0,13%, vorbim de situații de excepție pozitivă sau negativă.

În termeni statistici, iată, și cu referire la nivelul de eficiență al unei abilități față de condiția unei populații generale, ieșirea în afara normalității poate însemna și o performanță de excepție, dar și nivelele de retard mental aflate sub media performanței acestei populații generale.

Însă lucrurile se complică și mai mult când avem în vedere caracteristicile de personalitate și, prin extindere, contribuția acestora la «comportamentul normal» sau la «normalitatea» personalității ca întreg. Și totuși, nu o dată, examenul psihologic se poartă având ca scop o astfel de evaluare. Examenele clinice, judiciare, din selecția profesională sau în consilierea educațională au deseori în vedere astfel de scoruri.

În termeni dimensiunilor, factorilor sau caracteristicilor de personalitate, în măsura în care aceștia se comportă parametric, evoluția gradientilor de comportament se desfășoară, de asemenea,

în termeni „Curbei lui Gauss”. Astfel, de exemplu, o dimensiune precum stabilitatea emoțională, calmul față de instabilitate, sau o dimensiune precum extraversia - introversia pot fi cuantificate în aceeași manieră. În această situație, autoevaluarea subiectului ca răspuns la chestionarele de personalitate poate prezenta un scor care se situează în zona normalității, respectiv media plus/minus o abatere standard de la medie, situație în care unii vorbesc de „ambiversie”, termen ambiguu, din punct de vedere psihologic, pentru că, în fond, indică nu o entitate diagnostică în sine, ci o nedeterminare, respectiv condiția psihologică în care, în comportamentul persoanei sunt integrate nespecific aspecte care țin de introversie alături de aspecte care țin de extraversie.

În măsura în care scorul obținut la chestionar depășește media, respectiv „zona de normalitate” și, de exemplu, crește spre extrema extraversiei, putem vorbi (pentru două abateri de la medie) de un comportament normal de tip extravert; în aceeași logică, când scorul este și mai ridicat (pentru trei și patru abateri de la medie), vorbim de un comportament extravert extrem. Dar evaluarea personalității nu se poate realiza asemeni diagnozei aptitudinilor pentru că, dacă o doză crescută de extraversie reprezintă un comportament deschis, adaptabil, gregar etc., dimpotrivă, un comportament extrem extravert aduce o serie de inconveniente, pentru că semnifică dependența de mediu și evenimente, un grad de instabilitate datorat tocmai acestei „adaptări” prea adevize, un grad de inconstanță afectivă în legăturile cu ceilalți etc.

Același lucru este valabil și pentru scorurile care se situează sub medie, în direcția introversiei: în acești termeni, 13,59% din populație sunt introvertiți, concentrați pe lumea interioară, dar adaptabili la mediu. Scorurile extreme ale introversiei sunt defavorabile adaptării, reprezintă o închidere în sine, o lipsă de

dominanță de o tendință spre interpretativitate și suspiciozitate, adesea dezarticulează viața celor cu care vine în contact. Regăsim astfel de situații grupate fie în cadrul personalităților accentuate, fie în comportamente reactive la stres sau la condiții existențiale extreme. Pentru astfel de condiții psihologice intră în joc consilierea psihologică, sau psihoterapiile de diferite orientări, în funcție de gradul de funcționare al eului, capacitatea de a gestiona între tensiuni interioare și realitatea ca atare a vieții.

În același timp, există și un grad major de patologie, în care boala psihică este ceea ce domină destructiv relația persoanei cu viața și unei astfel de condiții i se adresează, de regulă, psihiatria și psihoterapia *intra muros*.

În pandant, anormalitatea

Conceptul de anormalitate își leagă conținutul mai ales de domeniul psihopatologiei. Anormalitatea vizează mai ales comportamentul și conduita. Într-o accepțiune strictă, se referă la dezvoltarea psihică patologică de natură să transforme persoana, de-a lungul istoriei sale de viață, într-un mod comprehensibil.

Boala psihică în raport cu „anormalitatea” include o anumită procesualitate în cadrul căreia se manifestă un *hiatus* și o denivelare, evidente, deși incomprehensibile, în continuarea istoriei individului. Deci anormalitatea apare mai degrabă în raport cu o perturbare de fundal, iar boala implică întotdeauna un aspect procesual; anormalitatea se referă mai ales la structura și organizarea psihică, iar boala implică un proces morbid. Anormalitatea se relevă, în special, în tulburările de comportament, iar boala ca proces morbid interesează patologia clinică.

Tulburarea psihocomportamentală, anormalitatea se manifestă ca discordanță între dorința și acțiunea persoanei și ceea ce se așteaptă și se cere de la ea în contextul sociocultural.

Facultatea de Sociologie-Psihologie

Prof. univ. dr. Mihaela MINULESCU
Decanul Facultății de Sociologie-Psihologie

adaptabilitate prin lipsa de aderență la mediu, o stabilitate afectivă care poate friza dependența de anumite legături etc. Și totuși, din punct de vedere strict clinic, nici extravertul extrem, nici introvertul extrem nu pot fi declarați „a-normali”, patologici etc.

De aceea, deși statistica ne ajută să cuantificăm și să avem o viziune mai corectă asupra comportamentului individual în relație cu ceea ce pare a fi caracteristic pentru un număr mare de persoane, nu întotdeauna interpretările care privesc extremele pot fi luate, *ad litteram*, ca „ieșiri în afara normalității”.

Sprijinul socio-cultural: regula

În acești termeni vorbim de normele sociale și culturale, respectiv de reguli sociale sau juridice instaurate de societate pentru a conserva o relaționare nondisruptivă și, de asemenea, vorbim de modele de comportament, obiceiuri, cutume, prejudecăți ce constituie standarde scrise („codul manierelor elegante”) sau nescrise (prejudecăți, „cutume” etc.) în interiorul grupului de indivizi. Evaluarea curentă implicată în construirea instrumentelor, mai ales a chestionarelor psihologice, dar și în modul cum subiecții răspund la acestea, auto-evaluându-se impune astfel de norme. Din acest punct de vedere, un comportament „normal” într-o zonă geografică sau într-o comunitate poate fi socotit „anormal”, deviant chiar în spațiul unei alte subculturi sau culturi.

De asemenea, normele sociale și juridice impun limite de comportament dincolo de care se instituie sancțiuni, până la izolarea socială a persoanei care „incalcă” normele. În cadrul unor astfel de norme intervin concepte precum: adaptare normală, comportament adaptiv, comportament cu risc etc. De exemplu, situația individului care se urcă băut sau extrem de obosit la volanul mașinii, știind că ambele condiții îi pot afecta capacitatea de a conduce și îl pot duce la producerea unor incidente care contravin legii sau normelor. Comportamentul de risc se poate manifesta în varii situații și cercetarea științifică a evidențiat la nivelul tendințelor temperamentale o dimensiune specifică, pe care M. Zuckermann a denumit-o *căutarea senzației*.

Mai există și alte dimensiuni care sunt responsabile de un astfel de comportament prin care individul ajunge în mod constant să sfideze legea sau norma socială. Aceste dimensiuni fac obiectul unor structurări de personalitate particulare, grupate sub denumirea de „tulburări de personalitate sociopate.” Sunt indivizi care cronic nu se pot supune normelor, nu se pot adapta și sunt, de regulă, dintre cei care comit infracțiuni repetitive sau bizare.

Sprijinul psihomedical: comportamentul auto-sau heterodisruptiv

În interiorul criteriilor de normalitate intervine implicit diferențierea între destructiv și constructiv în abordarea normalității. Condiția de boală psihică, de ieșire în afara limitelor de comportament sănătos, implică astfel și riscul ca persoana să producă pentru ea însăși sau pentru cei din jur o stare majoră de disconfort și pericoli.

Desigur, și aici există o condiție de anormalitate relativă, în care gradul de pericol nu este extrem; de exemplu, persoana este depresivă și are tendința să se izoleze de lume, să nu mai participe la viață, cu pericolul latent al unor idei distructive care o pot împinge spre sinucidere. Sau, în alt exemplu, o persoană este

Criteriile în funcție de care se realizează diagnosticul de devianță psihopatologică sunt, de obicei:

- gradul înalt și durată mare a stării de disconfort psihic pe care o trăiește individul (ce apare, de exemplu, în stările cronice de anxietate sau depresie);
- ineficiența cognitivă, definită ca incapacitate de a gândi clar realitatea, fără a o distorsiona, sau de a-și împlini obligațiile sociale, profesionale, de familie (eșec școlar, eșec în asumarea responsabilităților corespunzătoare vârstei, eșec profesional etc.);
- tulburări în funcționarea organismului (simptome psihosomate și somatoforme);
- devianță comportamentală de la normele sociale.

Este sensul vieții un criteriu valid?

Sănătatea mentală

În delimitarea conceptului de normalitate intervine și noțiunea de sănătate mintală definită, de regulă, prin următoarele caracteristici:

- capacitatea de conștientizare, acceptare și corectitudine în modul cum se concepe pe sine;
- stăpânirea mediului și adevăarea în modul de a face față cerințelor vieții;

- integrarea și unitatea personalității;
- autonomie și încrederea în sine;
- perceperea realistă și sensibilitatea socială;
- continuitatea dezvoltării personale spre auto-actualizare.

O persoană sănătoasă prezintă o structură unitară a personalității, în care toate componentele complementare funcționează integrat, nu destructiv, este conștient de propriile limite și poate face față acestora; de asemenea, include și capacitatea de a învăța din experiența de viață.

Maturitate psihică

Perspectiva științifică a impus utilizarea în psihologie, relativ la problematica normalității, a termenului de maturitate psihică. Avem în vedere aici faptul că nu există un model coerent unic, aplicabil în orice condiții prin care să delimităm maturizarea. În psihologie, folosirea termenului impune utilizarea unor criterii care vizează structura, funcționarea și echilibrul psihic al persoanei. Cadrul cel mai general prin care putem defini normalitatea psihică (din perspectiva psihologiei umaniste) implică concomitența a trei aspecte: capacitatea de a stăpâni activ mediul, manifestarea unei unități a personalității și capacitatea de a percepe corect lumea și propria persoană. Acestea se câștigă treptat de-a lungul dezvoltării de la copilărie spre vârsta adultă, adolescența fiind în genere perioada celor mai dramatice căutări, definiții, ieșiri din dependențe parentale și dobândirea condiției de autonomie și punerea în valoare a specificului personal. Astfel că, diferitele vârste presupun, spune Erickson, câștigarea treptată a unor competențe. Perioada vârstei școlare, de exemplu, presupune formarea unui sentiment de competență, dobândirea unui statut și a unor îndemnări adecvate, acestea putând constitui criterii de evaluare a „etapei de vârstă”. Perioada adolescenței are de rezolvat problema identității, ceea ce duce la constituirea autonomiei și încrederii în sine.

Perioada adultului tânăr ar trebui să conducă psihologic la rezolvarea crizei intimității, în sensul capacității de a empatiza, a stabili relații apropiate cu semenii, a iubi. În perioada adultă, maturitate înseamnă rezolvarea crizei caracteristice stagnării în sensul întăririi capacității generative a persoanei, a formării structurilor atitudinal-afective, care permit comportamentele de asumare a responsabilității, a deciziei și independenței în evaluare.

Perioada senectuții înseamnă dobândirea înțelepciunii prin depășirea crizei disperării și conservarea integrării emoționale.

Individuare și auto-actualizare

Conceptul privind sensul personal al vieții, care, față de psihanaliza freudiană, conferă consistență și înțeles dezvoltării individuale spre autonomie și împlinire, a fost dezvoltat de C. G. Jung încă de la începutul secolului XX. Pentru Jung, individuarea are sensul unei diferențieri a tuturor structurilor psihicului printr-o continuă și concomitentă integrare în sfera vieții conștiente, tendință pusă în joc de funcția transcendentă, de individuare, înscrisă în ființa umană. La Jung individuarea implică evoluția *eului* într-o formațiune flexibilă, care nu reprimă ceea ce nu înțelege, care poate suporta tensiunile dintre diferitele tipuri de opuse care intervin în relația cu viața, care este deschis spre descoperirea conștientă și intrarea în relație cu un conținut obiectiv al psihicului, pe care autorul îl denumește *Sine*. Astfel, în chiar procesul de auto-actualizare a acestor conținuturi obiective se dezvoltă o identitate a *eului* mai stabilă și continuă, transformarea *eului* obișnuit în „*eul înțelept*”. În context, boala psihică reprezintă o gamă de simptome care semnaleză ieșirea din această direcție de creștere, ceea ce conduce la regresii și stagnări nevrotice și condiția unui *eul* slab, rigid, ale cărui apărări au condus adesea spre anormalitate.

Ulterior, școala umanistă din psihologia americană a pus în joc conceptul de auto-actualizare sau auto-realizare, ca un prag, în care motivația de creștere obișnuită oricărei ființe vii este depășită la nivelul omului printr-o meta-motivație care asigură punerea în joc a metatrecerilor. Acest lucru reflectă situația în care s-au integrat în sensul existențial personal valori ideale precum frumusețea, unicitatea, ordinea, perfecțiunea, participarea. Maslow dezvoltă un set de indici care constituie caracteristicile tipice pentru o persoană care a atins acest prag de dezvoltare umană. Astfel de persoane sunt mai degrabă excepția fericită de la normă și pot fi caracterizate prin faptul că:

- sunt limpezi în modul de a percepe realitatea și capabile să accepte ambiguitățile existenței;
- se acceptă pe sine și pe ceilalți și trăiesc doar într-o minimă măsură starea de anxietate sau vinovăție legată de sine;
- se comportă spontan și gândește cu fantezie, dar nu total neconvențional;
- nu sunt centrate pe propria persoană ci, mai degrabă, pe o anumită problematică;
- sunt capabili să privească viața cu obiectivitate, deși adesea caută solitudinea;
- se comportă într-o manieră independentă, fără a fi și rebeli;
- iubesc viața;
- au trăiri de extaz, chiar legate de sentimentul de putere, au momente când creează, când par a stăpâni necunoscutul;
- sunt implicați social, identificându-se simpatetic cu orice om;
- pot avea experiențe interindividuale profunde, dar, de regulă, cu puțini oameni;
- respectă ființa;
- știu diferența dintre mijloc și scop și nu se nelinișesc de faptul că ar trebui să suporte un anumit mijloc pentru a atinge un scop;
- le este propriu un sens filosofic al umorului, spontanității, jocului și nu sunt caracterizați de agresivitate față de ceilalți;
- sunt capabili să descopere probleme și sensuri, mai ales în domeniul pe care sunt centrați;
- nu permit „culturii” să îi controleze.

În esență:

Auto-actualizarea implică un proces de descoperire a unei anumite identități a *eului* prin care *eul* știe mai mult despre sine însuși, devine mai bogat și mai flexibil în operarea cu ceea ce știe.

În viața obișnuită, judecăm trăsăturile de personalitate, profilul „caracterial”, bazându-ne pe seturi de date obținute din observație, utilizate ca „dovezi” sau argumente. În psihodiagnoză, spun facem același lucru, dar mult mai sistematic, și anume: 1 - observăm modele de comportament și de trăire (adesea prin autodescrieri obținute de la subiect) și 2 - facem evaluări privind trăsăturile de personalitate care ar putea determina aceste regularități, aceste tipuri sau modele de comportament. Dacă, așa cum este firesc, ne punem problema validității unor astfel de evaluări ale normalității, observăm că, asemenea evaluărilor cotidiene, și evaluările psihodiagnostice suportă influența unor aspecte care le relativizează. De exemplu, influența dispozițiilor trecătoare sau a seturilor de răspuns ale subiectului. O explicație este cu atât mai valoroasă cu cât ne putem întemeia pe ea inferențe asupra altor aspecte la care nu avem acces direct sau la care nu avem acces în prezent.

Din această perspectivă, valoarea explicativă a trăsăturilor de personalitate utilizate ca explicații cauzale este reală doar atunci când aduce un plus de înțeles sau de cunoaștere și permite evaluări care trec dincolo de datele observabile. Așadar, este insuficient, de exemplu, să explicăm faptul că trăsătura de extraversie gregară a determinat un model de comportament deschis, dominat de nevoia subiectului de a se asocia continuu cu alții.

Din acest punct de vedere, datele de cercetare contemporane sprijină valoarea explicativă a trăsăturilor de personalitate pentru comportamentul persoanei, în măsura în care certifică, pe de o parte, stabilitatea lor în timp, ceea ce dă posibilitatea de a se face predicții pe termen lung și, pe de altă parte, sunt argumente care indică o dinamică de la specific spre general și din nou spre specific, prin faptul că trăsăturile distincte covariază în modele similare care se repetă. Astfel, de exemplu, privind stabilitatea trăsăturilor, putem explica starea de nefericire a unei persoane fie prin evenimente recente și circumstanțe stresante din viața acesteia, fie în funcție de o anumită dispoziție cronică de a trăi evenimentele anxioase, o dispoziție spre depresie și afecte negative consecutive acesteia. Deci, putem spune că ultimul tip de explicație derivă din datele asupra modului cum sunt reprezentate dispozițiile bazale, trăsăturile de nevrotism și extraversie. În același fel, o observație asupra faptului că o persoană prezintă un mod constant de a fi ordonată, punctuală și curată ne poate conduce la concluzia funcționării specifice a trăsăturii de conștiinciozitate; acest lucru ne poate permite să tragem concluzia că este foarte probabil ca persoana să fie caracterizată în mod obișnuit și de tendința de a-și urmări realizarea planurilor, de a avea un stil atent de evaluare a datelor etc.

Și totuși, nici acest demers complex de evaluare nu ne poate, în ultimă instanță, desprinde de marele mister al vieții care, uneori, pare să se încâpățâneze ca, în ciuda celor mai atent gestionate modalități de evaluare, să ne scape exact acel înțeles care contrazice fundamental concluzia la care am ajuns. O persoană evaluată ca anormală poate evolua spre condiții de „normalitate” în cadrul unui nou context existențial, ce face apel la anumite calități sau energii ale psihicului care, până în acel moment, rămăseseră latente.

Televiziunea România de Mâine

Post național universitar și cultural

S.C. Mass Media România de Mâine
și studiourile postului de televiziune
București, Șoseaua Berceni nr.24
Telefoane: 334.57.91; 334.49.96; 334.53.98;
fax: 334.49.50

Televiziunea România de Mâine transmite cursuri pentru studenții înscriși la forma de **Învățământ la Distanță a Universității Spiru Haret**.
La ore din zi și din noapte, prin tvRM, **FACULTATEA LA TINE ACASĂ!**

Programul

Televiziunii România de Mâine (tvRM)

LUNI 5 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:00 **Credință și viață**. Emisiune de Sorin Bejan
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Drept civil (11). *Persoana juridică*.
Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
11:05 Drept internațional public (3). *Constituțiile României*.
Autor: prof.univ.dr. Uglean Gheorghe
11:40 Drept penal (6). *Aplicarea legii penale în spațiul 2*.
Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Nistoreanu
12:15 Drept roman (5/3). *Persoanele*. Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocos
13:25 Istoria statului și dreptului român (1). *Obiectul, importanța și periodizarea istoriei dreptului român*.
Autor: conf.univ.dr. Florin Negoită
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Drept civil (6). *Contractul de donație*.
Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
15:00 Drept financiar public (1). *Introducere*.
Autor: lector.univ.dr. Radu Stancu
16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Jurnal european*
16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători).
Realizator: Doru Enache
17:00 *Marea Britanie azi (II)*. (film documentar)
17:30 **Muzică populară**. Realizator: Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Persoanele persecutate din motive politice**.
Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Ora melomanului**. Emisiune de Dumitru Cucu
20:00 **Dincolo de arenă: Valori românești, valori europene**.
Emisiune în direct, de Mugur Popovici
21:00 **Academica: Cultură fără tranziție**.
Realizator: Nicolae Dan Frunteală
22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Drept civil (11). *Persoana juridică*.
Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)
01:20 Drept financiar public (1). *Introducere*.
Autor: lector.univ.dr. Radu Stancu.
Autor: prof.univ.dr. Gheorghe Nistoreanu (r)
02:00 Istoria statului și dreptului român (1). *Obiectul, importanța și periodizarea istoriei dreptului român*.
Autor: conf.univ.dr. Florin Negoită (r)
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Drept civil (6). *Contractul de donație*.
Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)

MARTI 6 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **„Botetul Domnului” – Boboteaza** preluare de la Catedrala Mitropolitană din Atena
12:25 Bazele informaticii (5). *Sistemul de operare DOS*. Autor: Silviu Bărză
12:55 Drept comercial (2). *Faptele de comerț. Noțiuni, caracteristici, categorii*. Autor: lector.univ.dr. Oia Maria Corsiuc
13:25 Introducere în marketing (3). *Coordonatele politicii de marketing*.
Autor: asistent univ.dr. Ioana Andriesei
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Economie politică (15/2). *Venitul, consumul, economiile*.
Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu
14:50 Economia internațională ca știință economică (3).
Globalizarea economiei internaționale contemporane.
Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu
15:15 Geografia economiei mondiale (2/3). *Resursele naturale, balanța energetică mondială, industria carboniferă*.
Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur
16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Arte fără frontiere – informații și evenimente culturale*
16:30 **Film documentar**
17:00 **Contemporani în București** (film documentar)
17:30 **Videotecă muzicii populare**. Realizator: Dumitru Cucu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Convenție de schimb**.
Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Cabanele** (film documentar)
20:00 **Fairplay: Sportul românesc la început de an**. Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici
21:00 **Academica: Învățământ**. Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache și Ilie Ciurescu
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Bazele contabilității (11). *Contabilitatea activelor imobilizate*.
Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin (r)

00:50 Bazele informaticii (16). *Sistemul de operare UNIX – organizarea datelor*. Autor: conf.univ.dr. Daniel Mareș (r)
01:25 Istoria economică a României (5/1). *Transformarea sistemului industrial 1859 – 1914*. Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghe (r)
02:00 Introducere în marketing (3). *Coordonatele politicii de marketing*.
Autor: asistent univ.dr. Ioana Andriesei
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Bazele informaticii (5). *Sistemul de operare DOS*.
Autor: Silviu Bărză (r)
05:20 Economia internațională ca știință economică (3).
Globalizarea economiei internaționale contemporane.
Autor: asistent univ.dr. Gabriela Ungureanu (r)

MIERCURI 7 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **„Sărbătorile la români – Sf. Ioan Gură de Aur”**
12:10 Teoria comunicării (1/2). *Teoria comunicării, o știință de frontieră*.
Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia
12:40 Sisteme logice (4). *Logica predicatelor, sintaxa și semantica*.
Autor: prof.univ.dr. Cornel Popa
13:30 Istorie socială (1). *Noțiuni introductive*.
Autor: prof.univ.dr. Florian Tănăsescu
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Psihologie experimentală (7). *Metode de psihofiziologie*.
Autor: conf.univ.dr. Nicolae Lungu
14:45 Introducere în mass-media (3). *Modele schematice*.
Autor: prof.univ.dr. Lucian Chisu
15:20 Fundamentele psihologiei (1). *Introducere*.
Autor: prof.univ.dr. Mihai Golu
16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi – magazin științific*
16:30 **Lumea de mâine**. Realizator: Alexandru Mironov
17:30 **Vorbiri, scrieri românești!** Emisiune de Valeriu Marinescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Act de stare civilă**.
Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Ani de liceu. Cu... și despre elevii de liceu**.
Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici
20:00 **Reper românești**. Emisiune de Silvia Frimu
20:30 **Gala muzicii culte**. Emisiune de Mihai Dărie
21:00 **Academica: România în lume**. Emisiune în direct, de Nicolae Mardari
22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Psihologie socială (4). *Psihologie socială marxistă*.
Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu (r)
00:50 Informatică pentru sociologie – psihologie (6). *Folosirea referințelor mixte*. Autor: conf.univ.dr. Constantin Dochitoiu (r)
01:20 Sisteme logice (4). *Logica predicatelor, sintaxa și semantica*.
Autor: prof.univ.dr. Cornel Popa (r)
02:05 Teoria comunicării (1/2). *Teoria comunicării, o știință de frontieră*.
Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia (r)
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 Psihologie experimentală (7). *Metode de psihofiziologie*.
Autor: conf.univ.dr. Nicolae Lungu (r)
05:30 Introducere în mass-media (3) *Modele schematice*.
Autor: prof.univ.dr. Lucian Chisu (r)

JOI 8 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 Istoria literaturii române vechi (12). *Iluminismul românesc*.
Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
10:30 Teoria literaturii (5). *Istoria literară și critica literară*.
Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu
10:55 Istoria limbii române (2). *Româna comună*.
Autor: prof.univ.dr. Grigore Brăncuși
11:50 Limba latină (13). *Tema perfectului. Tema supinului*.
Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga
12:20 Limba română (8/2). *Normele ortografice și normele ortoepice*.
Autor: prof.univ.dr. Ion Toma
13:00 Limba spaniolă (curs practic) (2). *Sintaxa limbii spaniole*.
Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione
13:25 Literatură română (1/2). *Cultura română în context european*.
Autor: prof.univ.dr. Ion Dodu Bălan
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Istoria literaturii române vechi (6). *Epoca marilor clasici*.
Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
15:00 Limba franceză (curs practic) (5). *Lección introductivă*.
Autor: asistent drd. Mariela Constantinescu
15:30 Etnografie și folclor (4). *Proza populară. Basmul*.
Autor: preparator univ.dr. Andreea Brăiloiu
15:45 Etnografie și folclor (5). *Legenda populară*.
Autor: preparator univ.dr. Andreea Brăiloiu
16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Măine este astăzi – magazin științific*

16:30 **Economia pentru toți: Industria sticlei și porțelanului – prezent și perspective**. Emisiune de prof.univ.dr. Victor Axenciuc
17:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Curier juridic: Succesiunea și acceptarea**.
Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
18:30 **Actualități**
19:00 **Film documentar cinematografic. Secțiunea Anderson** (Franța)
20:00 **Arhitectura Marii Britanii** (film documentar)
21:00 **Academica: Glosar economic**.
Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorghe
22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau
23:50 **24 de ore**
00:20 Istoria literaturii române vechi (12). *Iluminismul românesc*.
Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)
00:45 Teoria literaturii (5). *Istoria literară și critica literară*.
Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu (r)
01:10 Limba latină (13). *Tema perfectului. Tema supinului*.
Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga (r)
01:40 Limba franceză (curs practic) (5). *Lección introductivă*.
Autor: asistent drd. Mariela Constantinescu (r)
02:10 Etnografie și folclor (4). *Proza populară. Basmul*.
Autor: preparator univ.dr. Andreea Brăiloiu
02:30 **Show-ul de noapte**. Emisiune de George Nicolau (r)
05:00 (r)
05:35 Istoria literaturii române vechi (6). *Epoca marilor clasici*.
Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)

VINERI 9 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:50 **Știri tvRM**
10:00 **Cultură și civilizație europeană (3). Începuturile civilizației occidentale**. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu
10:40 Introducere în știința politicii (4). *Democrația*.
Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozunu
11:05 Psihologia educației (11). *Procesul de învățare (II)*.
Autor: lector univ.dr. Cristea Gabriela Cătălin
11:35 Geologie (5). *Structura divizată a litosferei terestre*.
Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman
12:20 Hidrologie (4). *Strate aerifere. Izvoare*.
Autor: prof.univ.dr. Ion Zăvoianu
12:55 Introducere în politici economice și comerț internațional (1).
Comerțul internațional și comerțul extern.
Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu
13:15 Istorie veche a românilor (4). *Paleoliticul*.
Autor: lector univ.dr. Vasile Dupoi
14:00 **Știri tvRM**
14:10 Istorie antică universală (6). *Civilizația Hittită*.
Autor: lector univ.dr. Rodica Ursu
14:45 Preistorie și arheologie (1). *Introducere în preistorie*.
Autor: conf.univ.dr. Mioara Turea
15:15 Istoria medie a românilor (7). *Politica Țărilor Române în secolele XIV – XVI*. Autor: conf.univ.dr. Mihail Andreescu
16:00 Preluare **Deutsche Welle**. *Arte fără frontiere – magazin cultural*
16:30 **Forum IT**. Emisiune în direct de Cătălin Grosu
17:30 **Întâlnire cu folclorul**. Emisiune de Theodora Popescu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Preț pentru sănătatea ta. La sfat cu medicul**.
Emisiune de Gavrilă Inoan
18:30 **Actualități**
19:00 **Dialog juridic**. Emisiune de Corneliu Turianu
20:00 **Viața de student în campusul Universității Spiru Haret**.
Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici
21:00 **Academica. Poluarea și protecția mediului. Poluarea atmosferică**.
Emisiune de Constantin Pintilie
22:00 **Presă pe diagonală**. Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
22:30 **Îți mai aduci aminte, doamnă? Cântec de petrecere și romanțe cu Ion Ioniță, Gheorghe Sărac, Elena Merișoreanu, Gheorghe Turda**. Emisiune de Ionela Prodan (r)
23:30 **China în noul mileniu. •Dansul zăpezii** (filme documentare)
23:50 **24 de ore**

00:20 Geologie (5). *Structura divizată a litosferei terestre*.
Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman (r)
01:05 Hidrologie (4). *Strate aerifere. Izvoare*.
Autor: prof.univ.dr. Ion Zăvoianu (r)
01:35 **Cultură și civilizație europeană (3). Începuturile civilizației occidentale**. Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu (r)
02:10 Introducere în politici economice și comerț internațional (1).
Comerțul internațional și comerțul extern.
Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu (r)
05:00 Istorie antică universală (6). *Civilizația Hittită*.
Autor: lector univ.dr. Rodica Ursu (r)
05:30 Preistorie și arheologie (1). *Introducere în preistorie*.
Autor: conf.univ.dr. Mioara Turecu (r)

SÂMBĂȚĂ 10 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
10:00 **Vorbiri, scrieri românești!** Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
10:30 **De pe plaiuri românești. Muzică populară**.
Realizator: Theodora Popescu
11:00 **Școala de sâmbătă**. Emisiune de Cătălin Grosu
12:00 **Agricultura, încotro?** Emisiune în direct,
de prof.univ.dr. Constantin Pintilie
13:00 **Lumea de mâine**. Realizator: Alexandru Mironov (r)
14:00 **Cinepanorama**. Emisiune de Eugen Atanasiu
15:00 **Societate și cultură**
16:00 **Caleidoscop**. Emisiune de Ion Bucheru
17:00 **Trăiește-ți arta!** Emisiune de Marina Roman – Boiangiu
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Preț pentru sănătatea ta. La sfat cu medicul**.
Emisiune de Gavrilă Inoan
18:30 **Actualități**
19:00 **O melodie pentru fiecare. Mozaic muzical**.
Emisiune de Dumitru Cucu
19:30 **Irlanda de nord – reportaj turistic** (film documentar)
20:00 **Gala muzicii culte**. Emisiune de Mihai Dărie
21:00 **Film artistic românesc. Moromeții**
22:30 **Café – concert**. Emisiune de Dumitru Cucu
23:00 **Autostar**. Emisiune de Gavrilă Inoan
23:30 **Săptămâna externă**
00:00 **Muzică populară**. Emisiune de Theodora Popescu
00:30 **Cursuri universitare**
02:20 **Program muzical nocturn**
05:00 **Cursuri universitare**

DUMINICĂ 11 ianuarie 2004

6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
9:00 **Credință și viață**. Emisiune de Sorin Bejan
10:00 **Planeta copililor**. Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
11:00 **Medicul vă ascultă**. Realizator: George Nicolau
12:00 **Agricultura, încotro?**
Emisiune de prof.univ.dr. Constantin Pintilie (r)
13:00 **Week-end magazin**
16:00 **Club folk**. Emisiune de Mircea Bodolan
17:00 **Club internațional. Elveția (II)** Emisiune de Ioana Nitobe
18:00 **Știri tvRM**
18:05 **Cafeneaua literară artistică**. În dialog scriitorii: Nicolae Dan Frunteală și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
18:30 **Actualități**
19:00 **Teleciclopedia valorilor românești**. Realizator: Ion Bucheru
20:00 **Cântec și casa lui**. Emisiune de Ionela Prodan
21:00 **Film serial: Arsene Lupin, ep. 7** (Franța)
22:30 **Forum IT**. Emisiune realizată de Cătălin Grosu (r)
23:30 **Săptămâna internă**
00:00 **Giuvăieruri ale muzicii populare**. Realizator Theodora Popescu
00:30 **Cursuri universitare**
02:20 **Program muzical nocturn**
05:00 **Cursuri universitare**

(Continuare în pag. 7)

Opinia
națională

Telefoane:
410.39.11 și
410.39.13,
interioare:
116, 122, 105
Fax:
411.33.84

REVISTA OPINIA NAȚIONALĂ ESTE EDITATĂ
DE FUNDAȚIA ROMÂNIA DE MÂINE.

Instituție social - umanistă de cultură, știință și învățământ
Revista se poate procura prin abonament de la toate oficiile poștale din țară. În Catalogul RODIPET, revista se regăsește la poziția 2.256.
Solicitări de abonamente se pot adresa redacției, cu plata prin mandat poștal sau dispoziție de plată pe adresa: *Opinia națională*, Splaiul Independenței nr. 313, Sectorul 6, București, Cont 2511.1-23.1/rol - B.C.R. – Sucursala Unirea.

ISSN 1221-4019

Machetarea computerizată și tiparul executate de
LABORATORUL DE TEHNOREDACTARE ȘI TIPOGRAFIA
FUNDAȚIEI ROMÂNIA DE MÂINE

Publicația OPINIA NAȚIONALĂ este înregistrată la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci la nr. 24.000/7.090.672 din 3 septembrie 1997.

(Continuare din pag. 6)

LUNI 12 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Drept civil (12). Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice.** Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 10:50 **Istoria statului și dreptului român (2). Statul și dreptul geto-dac.** Autor: conf.univ.dr. Florin Negoită
- 11:20 **Drept constituțional (6). Organizarea administrativ-teritorială. Cețenia.** Autor: prof.univ.dr. Uglean Gheorghe
- 12:45 **Drept penal (1). Formele infracțiunii.** Autor: conf.univ.dr. Ioan Griga
- 13:20 **Drept roman (10). Persoanele (III).** Autor: conf.univ.dr. Ștefan Cocos
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Drept civil (7). Contractul de donație (III).** Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 15:00 **Drept civil (1). Sinteze.** Autor: lector univ.dr. Mariana Rudăreanu
- 16:00 **Preluare Deutsche Welle. Jurnal european**
- 16:30 **Not yet but soon** (limba engleză pentru începători). Realizator: Doru Enache
- 17:00 **Marea Britanie azi (III)** (film documentar)
- 17:30 **Muzică populară. Cântă Maria Dragomiroiu și Ioan Boșca.** Realizator: Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic: Declarație de trecere a unui imobil în proprietatea statului.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Ora melomanului. Formații camerale.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 20:00 **Dincolo de arenă.** Emisiune în direct, de Mugur Popovici
- 21:00 **Academica: Cultură fără tranziție.** Realizator: Nicolae Dan Frunteală
- 22:00 **Presă pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 **Drept constituțional (6). Organizarea administrativ-teritorială. Cețenia.** Autor: prof.univ.dr. Uglean Gheorghe (r)
- 01:30 **Drept civil (12). Capacitatea de exercițiu a persoanei juridice.** Autor: prof.univ.dr. Corneliu Turianu (r)
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 **Drept penal (1). Formele infracțiunii.** Autor: conf.univ.dr. Ioan Griga (r)

MARȚI 13 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Bazele contabilității (12). Contabilitatea activelor imobilizate (III).** Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin
- 10:35 **Bazele informaticii (17). Rețeaua Internet. Poșta electronică, e-mail.** Autor: conf.univ.dr. Daniel Mareș
- 11:10 **Geografia economiei mondiale (1). Harta politică a lumii (I).** Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur
- 11:35 **Istoria economică a României (6). Comerțul exterior al României 1860-1914.** Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
- 12:05 **Economie politică (16). Fluctuațiile activității economice.** Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu
- 12:55 **Istoria economică a României (7). Formarea sistemului modern de finanțe publice 1859-1914.** Autor: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
- 13:25 **Cercetări de marketing (1). Conținutul cercetărilor de marketing.** Autor: conf.univ.dr. Manuela Epure
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Birotică (7). Inserarea și formatarea tabelelor în documentul Word.** Autor: asistent univ.dr. Mihai Gabriel
- 14:40 **Bazele informaticii (6). Sistemul de operare DOS.** Autor: lector univ.dr. Silviu Bărză
- 15:15 **Geografia economiei mondiale (2/2). Resursele umane ale Terrei.** Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur
- 16:00 **Preluare Deutsche Welle. Arte fără frontiere – informații și evenimente culturale**
- 16:30 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu (r)
- 17:00 **Arhitectură și modernitate** (film documentar)
- 17:30 **Videotea muzicii populare. Plai de cântec românesc.** Soliști: Anisoara Murgu, Neluța Tudor, Viorela Bătan. Realizator: Dumitru Cucu

- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic: Bunuri mobile. Revendicare. Prescripție.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Triptic** (film documentar)
- 20:00 **Fairplay.** Talk-show pe probleme de actualitate ale sportului. Realizator: Mugur Popovici
- 21:00 **Academica: Învățământ.** Realizatori: prof.univ.dr. Nicolae Radu și Ilie Ciurescu
- 22:00 **Presă pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 **Bazele contabilității (12). Contabilitatea activelor imobilizate (III).** Autor: lector univ.dr. Marinică Dobrin (r)
- 00:50 **Economie politică (16). Fluctuațiile activității economice.** Autor: prof.univ.dr. Constantin Mecu (r)
- 01:35 **Geografia economiei mondiale (2/2). Resursele umane ale Terrei.** Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur (r)
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 **Bazele informaticii (17). Rețeaua Internet. Poșta electronică, e-mail.** Autor: conf.univ.dr. Daniel Mareș (r)
- 05:30 **Geografia economiei mondiale (1). Harta politică a lumii (I).** Autor: prof.univ.dr. Nicu Aur (r)

MIERCURI 14 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Psihologie socială (4). Evoluția psihologiei sociale în România după 1960.** Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu
- 10:30 **Logică generală (3). Regulile metodei arborilor de decizie.** Autor: lector univ. Gabriel Iliescu
- 11:10 **Teoria comunicării (1/4). Teoria comunicării, o știință de frontieră.** Autor: conf.univ.dr. Sultana Craia
- 11:30 **Conceperea și elaborarea ziarului (1). Redacția – structuri organizatorice.** Autor: lector univ. Mihai Cernat
- 12:15 **Publicistică radio (1). Delimitarea obiectului de studiu al publicisticii.** Autor: lector univ.dr. Sofia Georgescu
- 13:00 **Genuri ziaristice (1). Lecție introductivă.** Autor: lector univ. Marin Stoian
- 13:30 **Psihologie experimentală (8). Metode de psihofiziologie (II).** Autor: conf.univ.dr. Nicolae Lungu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Fundamentele psihologiei (2). Introducere.** Autor: prof.univ.dr. Mihai Golu
- 14:40 **Informatică pentru sociologie (7). Sondaje de opinie: înregistrarea și corectarea datelor.** Autor: conf.univ.dr. Constantin Dochitoiu
- 15:10 **Neuropsihologie (5). Neuropsihologie și cibernetică.** Autor: conf.univ.dr. Corneliu Stanciu
- 16:00 **Preluare Deutsche Welle. Măine este astăzi – magazin științific**
- 16:30 **Lumea de mâine.** Realizator: Alexandru Mironov
- 17:30 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic: Construcțiile de pe terenul, proprietatea altuia.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Ani de liceu.** Realizatori: Alina Motoc și Mugur Popovici
- 20:00 **Repere românești.** Emisiune de Silvia Frimu
- 20:30 **Gala muzicii culte.** Emisiune de Mihai Darie
- 21:00 **Academica: România în lume.** Emisiune în direct, de Nicolae Mardari
- 22:00 **Presă pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 **Psihologie socială (4). Evoluția psihologiei sociale în România după 1960.** Autor: prof.univ.dr. Nicolae Radu (r)
- 00:50 **Logică generală (3). Regulile metodei arborilor de decizie.** Autor: lector univ. Gabriel Iliescu (r)
- 01:15 **Genuri ziaristice (1). Lecție introductivă.** Autor: Marin Stoian (r)
- 01:40 **Publicistică radio (1). Delimitarea obiectului de studiu al publicisticii.** Autor: lector univ.dr. Sofia Georgescu (r)
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 **Neuropsihologie (5). Neuropsihologie și cibernetică.** Autor: conf.univ.dr. Corneliu Stanciu (r)
- 05:45 **Conceperea și elaborarea ziarului (1). Redacția – structuri organizatorice.** Autor: lector univ. Mihai Cernat (r)

JOI 15 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Istoria literaturii române vechi (14). Literatura pașoptistă.** Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
- 10:35 **Teoria literaturii (7). Stilul.** Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu
- 11:10 **Limba latină (14). Moduri și timpuri.** Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga
- 11:45 **Limba română (11). Fonetica.** Autor: prof.univ.dr. Ion Toma
- 12:45 **Limba spaniolă (curs practic) (3). Sintaxa limbii spaniole.** Autor: conf.univ.dr. Ileana Scipione
- 13:25 **Istorie și civilizație franceză (1). Vestigii ale vieții și civilizației franceze.** Autor: lector univ.dr. Liana Repeșeanu
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Istoria literaturii române (1). Introducere.** Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu
- 14:40 **Etnografie și folclor (1). Noțiuni introductive.** Autor: prof.univ.dr. Nicolae Constantin
- 15:08 **Literatura română în context european.** Autor: prof.univ.dr. Ion Dodu Balan
- 16:00 **Preluare Deutsche Welle. Măine este astăzi – magazin științific**
- 16:30 **Economia pentru toți.** Emisiune de prof.univ.dr. Victor Axenciuc
- 17:30 **Întâlnire cu folclorul. Soliști: Maria Tătaru, Ana Strămutrean, Maria Șalaru, Petrică Stoian Mătu.** Emisiune de Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Curier juridic: Reîncredințarea copilului minor.** Realizator: prof.univ.dr. Corneliu Turianu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Film documentar cinematografic. Imperiul sunetelor** (Franța)
- 20:00 **Versailles** (film documentar)
- 21:00 **Academica.** Realizator: conf.univ.dr. Eugen Ghiorgă
- 22:00 **Presă pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 **Istoria literaturii române vechi (14). Literatura pașoptistă.** Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)
- 00:50 **Teoria literaturii (7). Stilul.** Autor: lector univ.dr. Valeriu Marinescu (r)
- 01:20 **Limba latină (11). Fonetica.** Autor: prof.univ.dr. Ion Toma (r)
- 02:30 **Show-ul de noapte.** Emisiune de George Nicolau (r)
- 05:00 **Limba latină (14). Moduri și timpuri.** Autor: conf.univ.dr. Liviu Franga (r)
- 05:30 **Istoria literaturii române (1). Introducere.** Autor: lector univ.dr. Luiza Marinescu (r)

VINERI 16 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:50 **Știri tvRM**
- 10:00 **Cultură și civilizație europeană (4). Civilizația Occidentului.** Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu
- 10:45 **Introducere în știința politicii (5). Cultura politică.** Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozunu
- 11:15 **Introducere în politici economice și comerț internațional (1). Comerțul exterior al României.** Autor: asistent univ.dr. Mădălina Spănu
- 11:45 **Psihologia educației (12). Conversia teoriilor învățării în teorii ale instruirii.** Autor: lector univ.dr. Gabriela Cătălina Cristea
- 12:15 **Introducere în marketing (4). Politica de produs.** Autor: asistent univ.dr. Ioana Andrieșe
- 13:00 **Geologie (6). Dinamica plăcilor litosfere.** Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman
- 14:00 **Știri tvRM**
- 14:10 **Algebră (1). Relații de echivalență.** Autor: asistent univ.dr. Lorena Tufan
- 14:40 **Istoria medie a românilor (8) Regimul dominației otomane secolele XIV - XVI.** Autor: conf.univ.dr. Mihail Andreescu
- 15:13 **Preistorie și arheologie (2). Mezoliticul.** Autor: conf.univ.dr. Mioara Turcu
- 16:00 **Preluare Deutsche Welle. Arte fără frontiere – magazin cultural**
- 16:30 **Forum IT.** Emisiune în direct de Cătălin Grosu
- 17:30 **Întâlnire cu folclorul. Soliști: Stelian Apostol (acordeon), George Teodorescu, Ioana Anton, Marius Măgureanu, Maria Văduva, Victor Buștan (vioară).** Emisiune de Theodora Popescu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Preț pentru sănătatea ta. La sfat cu medicul.** Emisiune de Gavrilă Inoan
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Dialog juridic. Codul Fiscal.** Emisiune de Corneliu Turianu
- 20:00 **Viața de student în campusul Universității Spiru Haret.** Emisiune de Alina Motoc și Mugur Popovici

- 21:00 **Academica. Universul cunoașterii.** Emisiune de Cătălin Grosu
- 22:00 **Presă pe diagonală.** Emisiune în direct, realizată de Cătălina Enache
- 22:30 **Cântecul și casa lui.** Emisiune de Ionela Prodan (r)
- 23:30 **Irlanda de nord-reporiaj turistic** (film documentar)
- 23:50 **24 de ore**
- 00:20 **Cultură și civilizație europeană (4). Civilizația Occidentului.** Autor: prof.univ.dr. Răzvan Theodorescu (r)
- 01:05 **Introducere în știința politicii (5). Cultura politică.** Autor: prof.univ.dr. Mihai Ozunu (r)
- 01:35 **Introducere în marketing (4). Politica de produs.** Autor: asistent univ.dr. Ioana Andrieșe (r)
- 02:30 **Program muzical nocturn** (r)
- 05:00 **Geologie (6). Dinamica plăcilor litosfere.** Autor: prof.univ.dr. Marin Șeclăman (r)

SÂMBĂȚĂ 17 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 10:00 **Vorbiți, scrieți românește!** Emisiune de Valeriu Marinescu (r)
- 10:30 **De pe plaiuri românești. Muzică populară cu Cristina Botan, Mioara Velicu, Gheorghe Roșoga, Sava Negrean, Laura Lavric.** Realizator: Theodora Popescu
- 11:00 **Școala de sâmbătă.** Emisiune de Cătălin Grosu
- 12:00 **Agricultura, încotro?** Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pintilie
- 13:00 **Lumea de mâine.** Realizator: Alexandru Mironov (r)
- 14:00 **Cinepanorama.** Emisiune de Eugen Atanasiu
- 15:00 **Societate și cultură. Invitat: Dan Hăulică.** Realizator: Valeriu Răpeanu
- 16:00 **Caleidoscop.** Emisiune de Ion Bucher
- 17:00 **Trăiește-ți arta! Invitați: scriitorii Georgeta și Ion Adam.** Emisiune de Marina Roman – Boiangiu
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Preț pentru sănătatea ta. La sfat cu medicul.** Emisiune de Gavrilă Inoan
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **O melodie pentru fiecare. Mozaic muzical.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 19:30 **Spiritul parcurilor franceze** (film documentar)
- 20:00 **Gala muzicii culte.** Emisiune de Mihai Darie
- 21:00 **Film artistic românesc. Secvențe – prefață cu Florin Mihăilescu** (în dialog cu Ion Bucher)
- 22:30 **Café – concert.** Emisiune de Dumitru Cucu
- 23:00 **Autostar.** Emisiune de Gavrilă Inoan
- 23:30 **Săptămâna externă**
- 00:00 **Muzică populară. Victorița Lăcătușu, Mariana Ionescu, Vasilica Dimu, Petrică Stoian Mătu.** Emisiune de Theodora Popescu
- 00:30 **Cursuri universitare**
- 02:20 **Program muzical nocturn**
- 05:00 **Cursuri universitare**

DUMINICĂ 18 ianuarie 2004

- 6:00 **Matinal** (informații utile, sfatul medicului, gimnastică, revista presei, interviuri, muzică). Realizator: Mugur Popovici
- 9:00 **Credință și viață.** Emisiune de Sorin Bejan
- 10:00 **Planeta copiilor.** Emisiune de Ștefan Iordache și Mihaela Matei
- 11:00 **SOS glande endocrine.** Realizator: prof.univ.dr. Ioan Pop de Popa
- 12:00 **Agricultura, încotro?** Emisiune în direct, de prof.univ.dr. Constantin Pintilie (r)
- 13:00 **Week-end magazin**
- 16:00 **Club folk.** Emisiune de Mircea Bodolan
- 17:00 **Club internațional.** Emisiune de Ioana Nitobe
- 18:00 **Știri tvRM**
- 18:05 **Cafeneaua literară artistică.** În dialog scriitorii: Nicolae Dan Frunteală și Corneliu Leu. Emisiune de Vlad Leu
- 18:30 **Actualități**
- 19:00 **Teleenciclopedia valorilor românești.** Realizator: Ion Bucher
- 20:00 **Îți mai aduci aminte, doamnă?** Emisiune de Ionela Prodan
- 21:00 **Film serial: Arsen Lupin, ep. 8 – Gemenele** (Franța)
- 22:00 **Program muzical.** Realizator: Dumitru Cucu
- 22:30 **Forum IT.** Emisiune realizată de Cătălin Grosu (r)
- 23:30 **Săptămâna internă**
- 00:00 **Giuvăeruri ale muzicii populare. Soliști: Maria Văduva, Ștefan Deaconița, Victor Buștan.** Realizator Theodora Popescu
- 00:30 **Cursuri universitare**
- 02:20 **Program muzical nocturn**
- 05:00 **Cursuri universitare**

La tvRM, tehnica ultraperformantă și competența operatorilor asigură calitatea semnalului tv., a imaginii. Programul emisiunilor demonstrează clar valoarea informativă și educativă a acestora, structura complexă, pe deplin concordantă cu profilul Televiziunii România de Măine ca post național, universitar și cultural.

Filme la tvRM

Joi, 15 ianuarie 2004, ora 19

L'empire des sons Imperiul sunetelor

Realizator: Jean Pierre Vedel

Acest film este o exploatare a universului sunetelor și a modului în care muzica s-a transformat, în a doua jumătate a secolului XX, sub influența echipamentelor electroacustice. Până la acest moment muzica se năștea din „confruntarea” directă a autorului cu hârtia ...

Muzica actuală este compusă în studiouri moderne, iar accentul se pune acum pe sunet mai mult decât pe nota muzicală.

Sâmbătă, 17 ianuarie 2004, ora 21

Secvențe

Scenariul și regia: Alexandru Tatos; imaginea: Florin Mihăilescu. Film realizat în studiourile Centrului de Producție Cinematografică București. Din distribuție: Mircea Diaconu, Ion Vălcu, Geo Barton, Emilia Dobrin Besoiu, Dragoș Păslaru.

Un „film în film”, unic – în felul său – pentru cinematografia noastră. Naratiunea, dramaturgia filmului se confundă, de fapt, cu două momente din viața unei echipe de filmare, astfel încât regizorul, directorul său de imagine, secretara sa de platou, chiar și șoferul, se amestecă în cadru, cu actorii – interpreți, oferindu-ne o poveste cinematografică pe cât de originală, pe atât de sensibilă și bogată în nuanțe.

Duminică, 18 ianuarie 2004, ora 21

ARSENE LUPIN

Gemenele

Episodul 8

Regia: Jean Louis Colmant

Actori: George Descartes, Jacques Balutin, Michele Bardollet, Teddy Bilis

Ecranizare a romanului omonim al lui Maurice Leblanc, serialul are în centrul său figura elegantă și dezinvoltă a lui Arsene Lupin. Maestrul deghizării, Arsene își „ia” diferite înfățișări pentru a fura de la cei bogați, devenind un „haiduc” modern, plin de farmec și inventivitate. Aventurier prin definiție, hoțul gentleman Arsene Lupin este în același timp un justițiar, protejându-i pe cei neajutorați, mai ales dacă aceștia poartă ... fustă.

Emoționanta sărbătorire a Pomului de Crăciun la Universitatea Spiru Haret

Luni, 22 decembrie 2003, a avut loc în Sala Studio, din Palatul Învățământului, Științei și Culturii, tradiționala sărbătoare a Pomului de Crăciun organizată pentru profesorii și studenții Universității Spiru Haret.

Rectorul Universității Spiru Haret, prof.univ.dr. Aurelian Bondrea, a rostit cuvântarea pe care o publicăm în pagina 1.

Mesajul a fost primit cu deosebită căldură de cei prezenți. Un emoționant concert de colinde a fost susținut de corurile Facultății de Muzică și de un ansamblu artistic de la Palatul Național al Copiilor.

Cu același prilej a fost inaugurată Sala Studio, un nou și elegant amfiteatru dotat cu tehnica necesară pentru transmisii de radio și televiziune.

Noul amfiteatru, numit **Sala Studio**, cu o capacitate de 300 de locuri, este situat în Palatul Învățământului, Științei și Culturii din strada Ion Ghica nr.13.

5 ianuarie 2004

După vacanța de iarnă, din nou în sălile de curs, laboratoare și biblioteci

Muzică transpusă în culoare

Pictorul **Niculita Secieriu** a fost înzestrat cu harul de a pătrunde în structura revelată a lumii. Împreună cu toți marii artiști din care se revendică și pe care-i prefigurează, el ne încredințează că înfățișările de sub ochii noștri sunt doar o promisiune și un preludiu, că

adeverata esență și rațiune de a fi a lumii răsar din străfundurile viitorului, în lumina unui fulger mesianic. Acolo unde culoarea devine suflet, linia, destin, iar destinul se împlinește în puterea credinței întru frumos. Sau a frumosului întru credință. Toate marile religii ale lumii de aici își trag izvorul, din acest vis al speranței întru marea revelație. Un vis mai verosimil decât adevărul.

Aș îndrăzni să spun chiar că pictorul Secieriu ne face părtași ai propriei noastre postumități, când ceva, parcă, din lumina neliniștită a reînvierii adastă în superbele lui tablouri purtând simbolic numele de Geneză, Cosmogonie, Himeră sau Sfînx. Logodna Pământului cu Apa, Focul și Aerul generează un șir de interogații prin lumina și la capătul cărora dobândim curajul și bucuria de a rămâne față-n față cu noi înșine.

Ceea ce unii critici au crezut a vedea în aceste tablouri o evaziune, o fugă de propria reprezentare, nu este, în finalitatea lor, decât o prevestire – o Bună Vestire, în fond – de vreme ce pictura sa se refuză spontaneității

aparente și se reclamă dintr-un rafinement magic care transpune muzica în culoare și culoarea irizează o mitologică aură muzicală. Rigoarea închipuită a geometriei este topită într-un flux mai elocvent decât orice formulă consacrată, tot astfel cum unghiul tremurător din zborul cocorilor, în amurgurile calme de toamnă, evocă misterul cerului mai emoționant și, deci, mai convingător decât calculul astronomic.

Însăși biografia pictorului prefigurează, în pofida curgerii ei lente, un avertisment al viitorului. Născut la 1 februarie 1938, în comuna Unțești, Vaslui, deprinde din copilărie magia culorii, care-l va conduce spre Institutul de Arte Plastice „Nicolae Grigorescu” din București, al cărui absolvent, la clasa profesorului Comeliu Baba, devine în anul 1966. Între anii 1966-1974 este metodist (specialist) în arta plastică și arta populară pe județul Ilfov. Continuă ca profesor de pictură la Liceul de Arte Plastice „Nicolae Tonitza” din București, între anii 1983 și 2002, și ca lector al Universității de Arte

din București în răstimpul 1993-1995. Din anul 1970, este membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, iar pe parcursul ultimilor 35 de ani, între 1966 și 2001, expune tablouri la majoritatea saloanelor oficiale din București, ultimul fiind Salonul Național Romexpo. În anul 1999 a primit Premiul U.A.P. pentru Pictură, iar în 2000 a fost nominalizat pentru Premiul Academiei Române.

A avut numeroase expoziții personale (București, Paris, Constanța), a fost prezent în expoziții de grup (București, Bărlad, Vaslui, Constanța) și la mai multe expoziții internaționale (Paris, Cagnes-sur-Mer, Helsinki, Moscova, Buenos Aires, Varșovia, Kosice, Haga, Praga, Bratislava, Sofia, Ierusalim, Stockholm, Bruxelles).

A trecut în viața veșnică la data de 3 august 2002, în București. Dar creația artistică a pictorului Secieriu abia de aici înainte va fi receptată plenar.

Mihai IORDĂNESCU

